

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PEDAGOGICKÁ
KATEDRA VÝPOČETNÍ A DIDAKTICKÉ TECHNIKY

UKÁZKOVÝ CELÝ NÁZEV BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Anna Zajaczkowská

*Fyzika se zaměřením na vzdělávání
léta studia (2006 - 2013)*

Vedoucí práce: RNDr. Miroslav Randa, Ph.D.

Plzeň, 2013

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně
s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

Plzeň, 30. června 2013

.....
vlastnoruční podpis

Poděkování

Chtěla bych tímto poděkovat všem, kteří mi pomáhali, při vzniku této bakalářské práce, zejména vedoucímu bakalářské práce RNDr. Miroslavu Randovi, Ph.D. za odborné vedení bakalářské práce, hlavně za velkou trpělivost a za cenné rady.

Dále bych chtěla poděkovat panu Urbánkovi, tajemníkovi města Švihova za velkou ochotu a pomoc, zhotovení fotografií domu, ve kterém se docent Špelda narodil, a naskenování textu z knihy Švihova.

Také můj velký dík patří panu docentu Václavu Havlovi, který mi poskytl velmi cenné informace při vzpomínce na docenta Špeldu.

Panu Josefu Maškovi, bych chtěla poděkovat za informace ze soukromých zdrojů.

Můj velký dík patří mé rodině a Mgr. Janě Rejlové, kteří byli mou největší oporou.

V Plzni dne 12. dubna 2013
č.j. ZCU-013071/2013/K

Rozhodnutí

Dle ust. čl. 55 odst. 3 Studijního a zkušebního řádu v platném znění (dále jen studijní a zkušební řád) rozhodla děkanka

takto:

Studentce **Anně ZAJACZKOWSKÉ**, nar. 22. června 1986, bytem Černická 12, Plzeň studující ve studijním programu **Přírodovědná studia**, studijní obor **Fyzika se zaměřením na vzdělávání** se určuje náhradní termín odevzdání bakalářské práce s názvem „**Antonín Špelda - významná osobnost plzeňské fyziky a hudby**“ do **31. července 2013**.

Odůvodnění:

Studentka byla povinna odevzdat kvalifikační práci dle jejího zadání nejpozději do 15. dubna 2013. Studentka, aniž by odevzdala kvalifikační práci, podala k děkance včas podle čl. 55 odst. 2 studijního a zkušebního řádu žádost o stanovení náhradního termínu odevzdání kvalifikační práce s odůvodněním, že v daném termínu nestihla zpracovat téma bakalářské práce

Děkanka s ohledem na důvody uvedené v žádosti vyhověla žádosti studentky a v souladu s ust. čl. 55 odst. 3 studijního a zkušebního řádu stanovila studentce náhradní termín pro odevzdání kvalifikační práce.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí není opravného prostředku.

n.r. J. Coufalová

Doc. PaedDr. Jana Coufalová, CSc.
děkanka FPE ZČU v Plzni

Obsah

1 Úvod	5
2 Získávání informací o Antonínu Špeldovi	6
2.1 Knižní zdroje	7
2.2 Osobní návštěvy vybraných míst	8
3 Život Antonína Špeldy	10
4 Studium	19
4.1 Studium na Reálném gymnáziu v Klatovech	19
4.2 Studium na Přírodovědecké fakultě v Praze	24
5 Zaměstnání Antonína Špeldy	26
5.1 Působení na plzeňských gymnáziích	26
5.2 Odborná činnost	30
6 Dílo	42
6.1 Knihy	43
6.1.1 Fyzika	43
6.1.2 Hudba	46
6.1.3 Pro děti	50
6.2 Stati	51
6.2.1 Fyzika	51
6.2.2 Hudba	55
6.3 Články	60
7 Ukázky ze Špeldových publikací	88
8 Novinové články	92
9 Vzpomínka na Antonína Špeldu	95
10 Ocenění	98
11 Závěr	112
12 Seznam použitých zdrojů	113
13 Seznam obrázků	118
14 Příloha	120

1 Úvod

Když se řekne jméno Antonín Špelda, jaká myšlenka se nám v první okamžik vybaví? Kdo to vlastně byl Antonín Špelda a čím se zabýval?

Ve své bakalářské práci bych chtěla najít odpovědi na tyto otázky. Chci se zaměřit hlavně na jeho život. Kde žil, studoval, pracoval, jaká významná díla napsal a jaká získal ocenění.

Chci zjistit o Antonínu Špeldovi pokud možno veškeré dědictví, které po sobě zanechal, ať už z knihovny, archivu, internetových či jiných dostupných zdrojů nebo od jeho přátel a rodinných příslušníků.

Téma bakalářské práce jsem si vybrala z důvodu, že Antonín Špelda byl pro mě od samého začátku velice zajímavá, významná osobnost a jedna z nejvýznamnějších osobností Katedry fyziky Západočeské univerzity v Plzni.

Na internetu, v nejvyhledávanějším světovém zdroji, je o něm zmíněno velice málo a toto poznání o něčem, co doposud nikdo více neprozkoumal, je pro mě velkou výzvou, která mě nesmírně lákala.

2 Získávání informací o Antonínu Špeldovi

V průběhu tvorby a procesu kompozice mojí bakalářské práce věnované významné osobnosti Antonínu Špeldovi jsem využila velkého množství zdrojů. Doc. Antonín Špelda je totiž významná osobnost, která po sobě zanechala dědictví pro další generace.

V úvodní fázi získávání informací jsem ve smyslu soudobých zvyklostí hledala v internetových zdrojích. Tenhle formát však nebyl s ohledem na důležitost informačního obsahu dokumentu absolutně dostačující. Svou práci s internetem tedy klasifikuji jako výsostně okrajovou kompenzační pomůcku. Z celého obsahu jmenovaného zdroje jsem získala jen článek¹, fotografii Antonína Špeldy² a odkazy na Špeldova díla v některých antikvariátech.

Následně jsem v rámci strategie kompozice práce navázala kontakt s lidmi, kteří pana docenta znali, tudíž jimi sdělené informace směřovali k získání adekvátních informačních platforem. Tuhle formu získávání informací v rámci retrospektivní analýzy práce klasifikuji jako nejvíce přínosnou.

Nejdříve jsem oslovila pracovníky oddělení fyziky, kteří s panem Špeldou v dřívější době spolupracovali. Jmenovitě bych zmínila docenta Václava Havla, který s ním spolupracoval nejdéle. Náš rozhovor byl realizován v přátelské atmosféře, šlo o strukturovaný rozhovor na předem vymezená témata. Přepis rozhovoru uvádím přímo v kapitole 9, za mimořádně vzácné považuji informace soukromého charakteru, které docent Havel vykreslil ve smyslu obrazu osobnosti profesora Antonína Špeldy s optikou spolupracovníka a dlouholetého kolegy.

Dále jsem usilovala o setkání s dcerou docenta Antonína Špeldy, Olgou Maškovou, která působila na katedře fyziky Vysoké školy strojní a elektrotechnické. Zjistila jsem, že paní Mašková je velmi nemocná, proto jsem neměla možnost s ní mluvit. Osobně jsem mluvila s panem Josefem Maškem, který je zetěm Antonína Špeldy. Velice dlouho mi trvalo získat kontakt na rodinu Maškovu a dovolat se na telefonní číslo. Přeci jen se jedná o soukromí zájem, takže se uvedenému faktu nedivím. Informace získané od jmenovaného zdroje byly výborným doplňkem. Jedná se zejména o několik fotografií a informace o místě, posledního odpočinku.

¹ Článek o Antonínu Špeldovi http://inserv.math.muni.cz/biografie/antonin_spelda.html

² Odkaz na fotografii <http://www.kof.zcu.cz/ak/galerie.php?gal=hist/1965-konf&view=20>

2.1 Knižní zdroje

V téhle části metodiky práce popisuji mojí práci s literárními zdroji. Osobně jsem navštívila knihovnu na Západočeské univerzitě, Studijní vědeckou knihovnu plzeňského kraje a Archiv města Plzně.

V knihovně Západočeské univerzity na Klatovské ulici byly k dispozici okopírované výstřižky z novin a dvě brožury obsahující výpis všech děl, které pan Antonín Špelda napsal.

Více informací jsem našla ve vědecké knihovně, kde mají k zapůjčení mnoho literatury, kterou Antonín Špelda napsal, a několik novinových článků z Plzeňského a Klatovského deníku, napsaných o životě a díle Antonína Špeldy různými autory. Ve většině případech byly tyto články velmi podobné. Text z novin se nedal okopírovat, protože mají příliš velký formát. Všechny texty jsem musela najít a vyfotit z velkého množství novin. Dále jsem si nechala v prvním patře knihovny od pověřené pracovnice udělat rešerši díla Antonína Špeldy. Bohužel ani tyto informace nebyly dostačující k vytvoření mé bakalářské práce.

Poslední možností byl Plzeňský archiv, kde je uloženo velké množství materiálů z pozůstalosti Antonína Špeldy. Archiválie jsou uloženy v papírových krabicích pod určitými zkratkami, které vám pověřená pracovnice přinese do badatelny, která se nachází v horním patře plzeňského archivu. Zde si vše může člověk prohlédnout, popřípadě okopírovat nebo vyfotografovat. Našla jsem nespočet Špeldových poznámek z příprav na vyučování, poznámky k jednotlivým přednáškám, vysvědčení, ocenění, diplomy, cestovní doklady, vysvědčení otce, domovní listiny, jízdenky z českých drah, popis hudebních děl několika autorů, učebnice, ze kterých nejspíš pan Špelda čerpal inspiraci, knihu do které si lepil výstřižky novinových článků, které napsal, spoustu dopisů, které se většinou týkaly pracovní činnosti, životopis, dodatek životopisu. Bohužel archiválie neobsahují skoro žádné fotografie. Archiv byl pro mě největším zdrojem informací a strávila jsem zde mnoho dní hledáním ve velkém množství dokumentů. Manipulace s archiváliemi měla pro mě silný emotivní náboj. Poněvadž jsem pana profesora osobně neznala, prostřednictvím těchto dokumentů došlo alespoň touto formou k našemu setkání osobitého druhu. Tímto jsem měla možnost nahlédnout do jeho života, který byl i díky četným cestám a kontaktům s mnoha lidmi inspirující a zajímavý.

2.2 Osobní návštěvy vybraných míst

Při výletě do Prahy, jsem navštívila filosofickou fakultě, na které doc. Špelda studoval. Všechna místa spojená s jeho studiem jsem si předem vyhledala na internetu, abych kvůli ekonomizaci času dané místo nehledala příliš dlouho.

Největším zážitkem byla pro mě návštěva města Švihova, kterou jsem podnikla se svojí sestrou. Chtěla jsem získat tu správnou myšlenku pro psaní bakalářské práce a dýchat atmosféru rodného města Antonína Špeldy. Je to malé městečko nedaleko Plzně. Všude kolem je krásná příroda a dominantou celého města je švihovský hrad obklopený vodním příkopem. Před mou návštěvou Švihova jsem se domluvila na setkání s panem tajemníkem obecního úřadu ve Švihově, na kterého jsem našla kontakt na internetových stránkách města. Sešli jsme se na radnici, kde jsem si pro účel práce zdokumentovala kroniku Švihova. Také jsme se domluvili, že mě doprovodí na místo, kde je situován dům, ve kterém se Antonín Špelda narodil. Číslo popisné jsem našla v textu, který mi ještě předem pan tajemník poslal. Též jsem navštívila chatu, kterou Antonín navštěvoval s manželkou. Dodnes chata stojí a navštěvuje ji dcera paní Maškové. Ohledně rodného domu jsme jeli na okraj města, kde se nacházel malý, velice starý a zchátralý domeček v blízkosti kolejí. Moje sestra Kristýna Zajaczkowská vše velice ochotně zdokumentovala, zatímco já jsem si myšlenku, že je něco špatně, verifikovala u pana tajemníka. K pochybnostem mě navedl současný technický stav jmenované budovy. Dočetla jsem se, že v rodném domě byl otec Antonína Špeldy poštmistrem, ale tato stavba tomu moc nenasvědčovala. To mi později potvrdil i pan Mašek, který při pohledu na fotografii domu kroutil hlavou, že jsem vyfotografovala nejspíš špatný dům. Uvedl, že ten správný dům nejspíš stojí ve středu města, přiznal ale, že je možné všechno. To mě donutilo k tomu, pátrat hlouběji v archiváliích a pokusit se najít autentické místo. Po mém úporném několik hodin trvajícím hledání, jsem z křestního listu zjistila, že chyba byla v přepsané číslovce a v textu, který mi pan tajemník poslal. Požádala jsem tedy pana tajemníka, jestli by mi stavbu nemohl vyfotit, bohužel už jsem neměla do Švihova cestu a dům byl hned několik metrů od radnice. Samozřejmě jsem od něj fotografii získala. Je to velice ochotný člověk, který mi pomohl v počátcích hledání informací. Zároveň tím významně přispěl k vytvoření mé práce a uvádím, že jmenovaný jako jediný měl kontakt na dceru Antonína Špeldy.

Dále jsem se snažila kontaktovat pana Jiřího Blažka z Plzeňského rozhlasu, kde pan Špelda pracoval, bohužel jsme se nesešli. Dále jsem se korespondenční formou obrátila

na Gymnázium J. Vrchlického v Klatovech, jestli jsou schopni mi poskytnout nějaké informace. Bohužel se mi ani v tomto případě nikdo neozval.

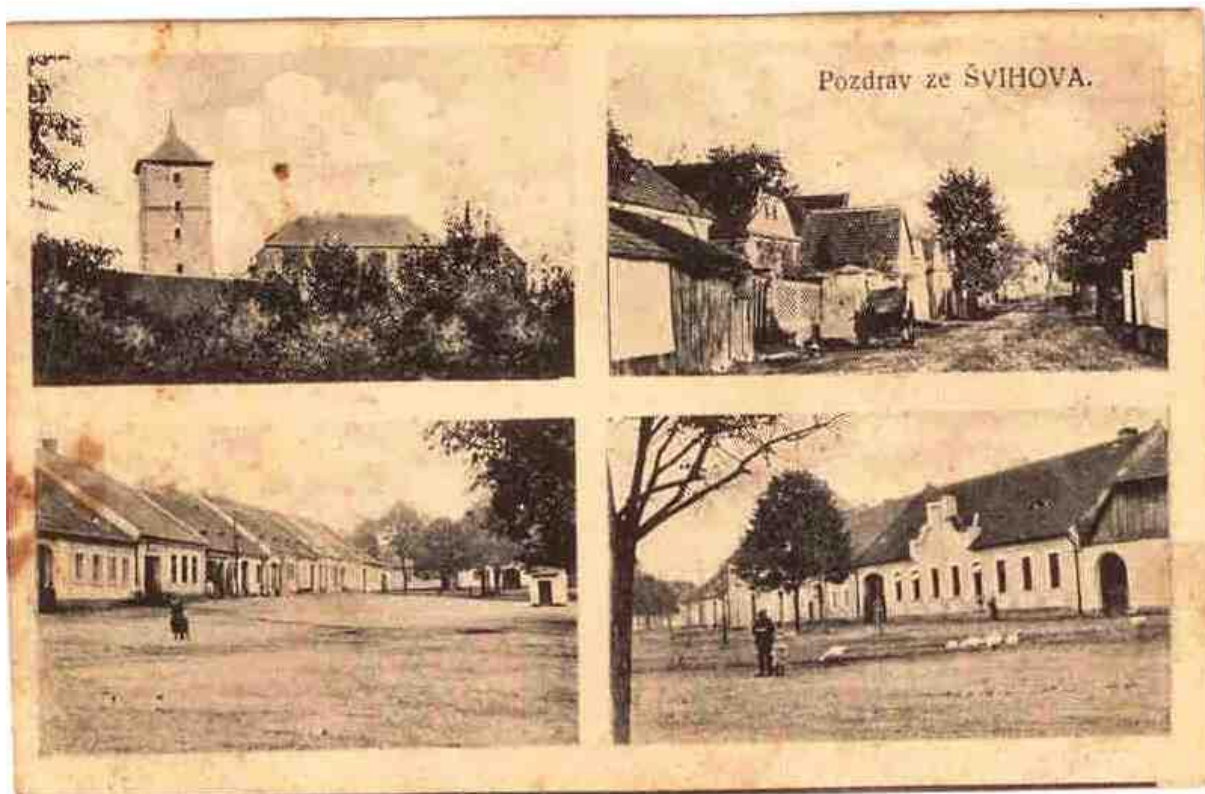
Moje cesta za hledáním dokumentů a informací o Antonínu Špeldovi byla velice náročná, ale i poučná. Skutečnost, že v současnosti je v oficiálně dostupných zdrojích málo informací, mě netěší a zároveň inspiruje po všem poznání k rozhodnutí zdokumentovat život Antonína Špeldy do přehledné a cenné informace poskytující práce. Takový formát zdroje by totiž mohl být hodně nápomocný pro všechny zájemce, kteří se se jménem tohoto plzeňského velikána vědy budou chtít seznámit z jakýchkoliv důvodů, studijní důvody nevyjímaje.

Největším přínosem pro moji práci byly archiválie, které po sobě pan Špelda zanechal a životopisy, které on sám o sobě během svého života napsal.

Mojí poslední návštěvou byl Ústřední hřbitov města Plzně. Na místo posledního odpočinku pana docenta Špeldy jsem s pietou přinesla květiny a zapálila svíčku. Byl to můj tichý dík a projev úcty za jeho celoživotní dílo a přínos pro vědu a lidi.

3 Život Antonína Špeldy

Nezapomenutelná osobnost, doc. RNDr. Antonín Špelda, DrSc., jak zněl jeho celý titul, se narodil 12. března roku 1904 ve Švihově u Klatov v domě čp. 139.^{3 4}

Obrázek 1: Pohlednice města Švihova⁵

Přestože pocházel z velmi početné rodiny (ze šesti dětí), neměl žádného bratra, jen pět sester. 26. března téhož roku byl pokřtěn jménem Antonín Josef Špelda kaplanem Františkem Zemanem. Bydlel v budově, kde byl jeho otec předsedou poštovního úřadu, a těžce se s početnou osmičlennou rodinou probíjel životem.^{6 7}

³ Křestní list [strojopis].

Švihov 26. března 1904

Uloženo v Archivu města Plzně, kart L1204 (kobka 3)

⁴ -jk- Název: Matematik, fyzik, hudební vědec a švihovský rodák Antonín Špelda / -jk- ! il., Nové Katovsko. –ISSN [1803-4721]. – Klatovy. – Roč. 2, č.43 (2009), s. 9

⁵ Pohlednice města Švihova – od pana Z. Urbánka tajemníka města Švihova.

⁶ Vlastní životopis Antonína Špeldy [strojopis].

Plzeň 1. listopadu 1960.

Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L1204 (kobka 3)

⁷ Vlastní životopis Antonína Špeldy [strojopis].

Plzeň 20. ledna 1961.

Obrázek 2: Dům, ve kterém se Antonín Špelda narodil.^{8 9}

⁸ Zdroj: Švihováček 2007 – od pana Z. Urbánka, tajemníka města Švihova
Č.p. 139.

Domek postavil roku 1749 Vojtěch Marián. 1760 Václav Marián. 1808 Matěj Votava, kovář. 1836 Ignác Votava. 1883 Anna Matějovičová. V letech 1895 domky č.p. 138 a 139 zbourány a na jejich místě postaven jednopatrový dům. Kdo jej postavil_ Snad František Kilián, jak napsáno v knize Františka Zemana " František Kilián, 1897 spojeno s č.p. 138 v nový dům". 1897

Václav Berka, řídící učitel v.v. 1910 kupuje dům Vojtěch Štěpánek, obchodník, prodával v.e mimo potravin. Pan Štěpánek rád stavěl, určitě i na tomto domě něco zlepšil a opravil. 1918 pan Pubec z Klatov. 1923 František Rys, Řezník z čp.113. Za tohoto majitele se v domě prodávalo maso - uzeniny a. do roku 1950 Jejich syn František byl v době okupace členem odbojové skupiny "Vostrý". Počátkem roku 1943 byla činnost skupiny prozrazena a její členové zajištění klatovským gestapem.

Po vyšetření byl František propuštěn 1955 Barbora Rysová, majitelka domu.

1969, syn Václav Rys. 1970 úpravy uvnitř, výměna oken, dveří, 1987 nová střecha. Od roku 1898–1910 zde v přízemí byl poštovní úřad. Poštmistrem byl Antonín Špelda z Čáslavi. Zemřel 1922. V patře domu od roku 1951–1962 sídlila policie - četníci, tehdy SNB - Sbor národní bezpečnosti.

I nebytové prostory byly hojně využívány: 1953–1980 lékárna. Obchod s oděvy "Andrea". Krátce tu byla kreditní banka. 1998–2002 obchod Monáda a nyní cukrárna. S každým novým nájemníkem nebytových prostor následovaly stavební úpravy. Také vchod do Těchto místností byl několikrát přestavěn. Vždy se změnil vzhled domu.

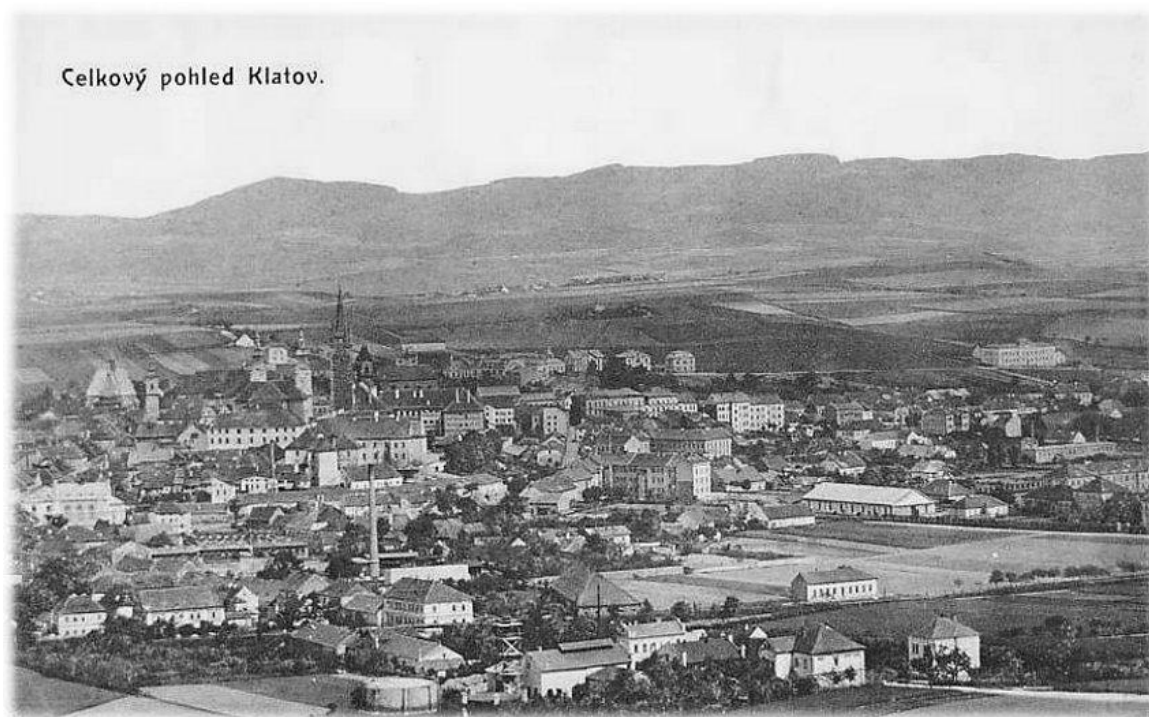
V tomto domě se narodil v roce 1904 profesor RNDr. Antonín Špelda DrSc., významný pedagog, vědecký a kulturní pracovník. Zemřel v Plzni v roce 1989.

Současný majitel: Ing. Václav Rys

⁹ Fotografie od pana Z. Urbánka, tajemníka města Švihova.

Antonín Špelda byl pojmenován po svém otci, který pocházel z Podkrkonoší, žil v chudé tkalcovské rodině spolu se svými sedmnácti sourozenci, kteří pocházeli ze dvou manželství. Bydlel v Olešnici u Červeného Kostelce. Byl velmi dobrý, ale neškolený zpěvák. Matka Antonína Špeldy se narodila v Aši jako dcera tamního učitele hudby, který byl také kapelníkem ostrostřelců, což už tenkrát mělo vliv na Antonínovo hudební nadání a vztah k hudbě. Měla šest sourozenců, z nichž jeden měl v pozdější době velmi pěknou hudební školu v Aši, dožila se 83 let.

Početná rodina Špeldů žila ve Švihově z otcova platu, který byl velmi nízký. Z tohoto důvodu musely tři nejstarší sestry Antonína již od svých čtrnácti let pracovat, ačkoliv se všechny ve škole učily s výborným prospěchem. Dvě nejstarší byly poštovnicemi úřednicemi a třetí byla zaměstnaná jako úřednice na Okresním národním výboru v Klatovech.^{10 11}

Obrázek 3: Město Klatovy¹²

¹⁰ Vlastní životopis Antonína Špeldy [strojopis].
Plzeň 20. ledna 1961.
Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L1204 (kobka 3)

¹¹ Vlastní životopis Antonína Špeldy [strojopis].
Plzeň 1. listopadu 1960.
Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L1204 (kobka 3)

¹² Z internetové stránky: <http://pohlednice.webpark.cz/klatovy.html>

První ze sester se později provdala za poštovního úředníka Josefa Bufku, syna tesaře z Havlovic. Bufka se aktivně účastnil protifašistického odboje v druhé světové válce, byl zatčen, odsouzen a vězněn v malé terezínské pevnosti a tam koncem války zahynul.

Druhá sestra se odstěhovala do Plzně a žila zde se svým manželem – zaměstnancem pošty a jedinou dcerou. Ta však těžce onemocněla nevyлéčitelnou nemocí, kterou měla přes 15 let.

Třetí sestra se neprovdala, v důchodu vypomáhala jako účetní v podniku Kniha v Klatovech.

Další ze sester byla učitelka češtiny, ruštiny, němčiny a dějepisu na Základní devítileté škole. V důchodu nadále vykonávala mnoho práce, nejvíce v lidových kroužcích ruštiny jako učitelka.

Nejmladší sestra Antonína Špeldy zůstala po provdání v domácnosti. Zemřela však již v roce 1957 po operaci ledvin.

Bratr manželky Emilie Špeldové, švagr Antonína Špeldy, pracoval jako zaměstnanec Československých státních drah v Plzni. Možná z toho důvodu měl Antonín možnost poměrně dost cestovat.^{13 14}

¹³ Vlastní životopis Antonína Špeldy [strojopis].
Plzeň 20. ledna 1961.
Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L1204 (kobka 3)

¹⁴ Vlastní životopis Antonína Špeldy [strojopis].
Plzeň 1. listopadu 1960.
Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L1204 (kobka 3)

Obrázek 4: Cestovní pas Antonína Špeldy¹⁵

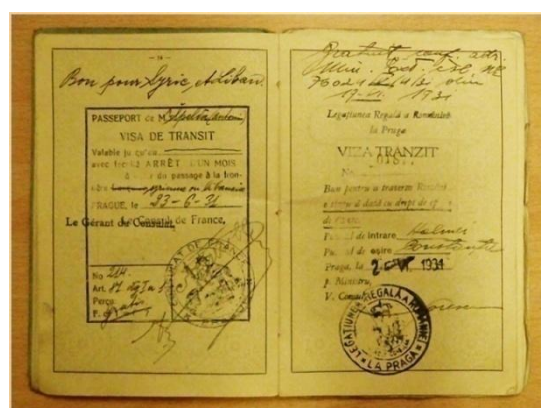
Obrázek 5: Cestovní pas

Obrázek 6: Cestovní pas

Obrázek 7: Cestovní pas

Obrázek 8: Cestovní pas

¹⁵Fotografie cestovních pasů jsou uloženy ve větším formátu na příloženém CD.

Antonín Špelda, žil se svojí ženou Emílií v harmonickém manželství.

Manželka Emílie, rozená Grubrová, se za Antonína Špeldu provdala 28. 6. 1932.

Bydleli spolu v Plzni v Bolzanově ulici č.p. 23. Emílie Špeldová v roce 1954 získala odznak Československého červeného kříže „Příprava k zdravotnické obraně.“

Obrázek 9: Emílie a Antonín Špeldovi¹⁶

Měli spolu jedinou dceru Olgu, která vystudovala Matematicko-fyzikální fakultu Karlovy univerzity v Praze. Působila jako učitelka po dobu čtyř let na Jedenáctileté střední škole v Přešticích a od září 1960 pracovala jako asistentka na vysoké škole Strojní a elektrotechnické v Plzni pro obor matematiky. Již při svých studiích na vysoké škole pracovala intenzivně v Československých drahách a jejich odborech. Byla po celou dobu studií předsedkyní ročníkové organizace Revoluční odborové hnutí na matematicko-fyzikální fakultě a v Přešticích pracovala jako hospodářka Okresního výboru Svazu zaměstnanců školství. Zabývala se také mimoškolní výchovnou činností mezi mládeží, zejména v rámci filmového, fotografického kroužku a hudby. Dlouho pracovala jako předsedkyně krajského výboru Fyzikální olympiády.^{17 18 19}

¹⁶ Fotografie ze zlaté svatby od pana Josefa Maška.

¹⁷ Vlastní životopis Antonína Špeldy [strojopis].
Plzeň 20. ledna 1961.
Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L1204 (kobka 3)

¹⁸ Vlastní životopis Antonína Špeldy [strojopis].
Plzeň 1. listopadu 1960.
Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L1204 (kobka 3)

¹⁹ Dotazník Antonína Špeldy [strojopis].
Plzeň 1961.
Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L1204 (kobka 3)

Sestřenic a bratranců bylo v rodině Špeldů, jak je již patrné z velkého počtu otcových a matčinych sourozenců, velmi mnoho, ale nestýkali se s nimi, většinou bydleli v podkrkonošské oblasti nebo v Praze.

Díky velké pracovitosti sester a dostatku finančních prostředků bylo nejmladšímu Antonínovi umožněno studium.

V roce 1910–1914 ve Švihově vystudoval čtyři obecné třídy.^{20 21}

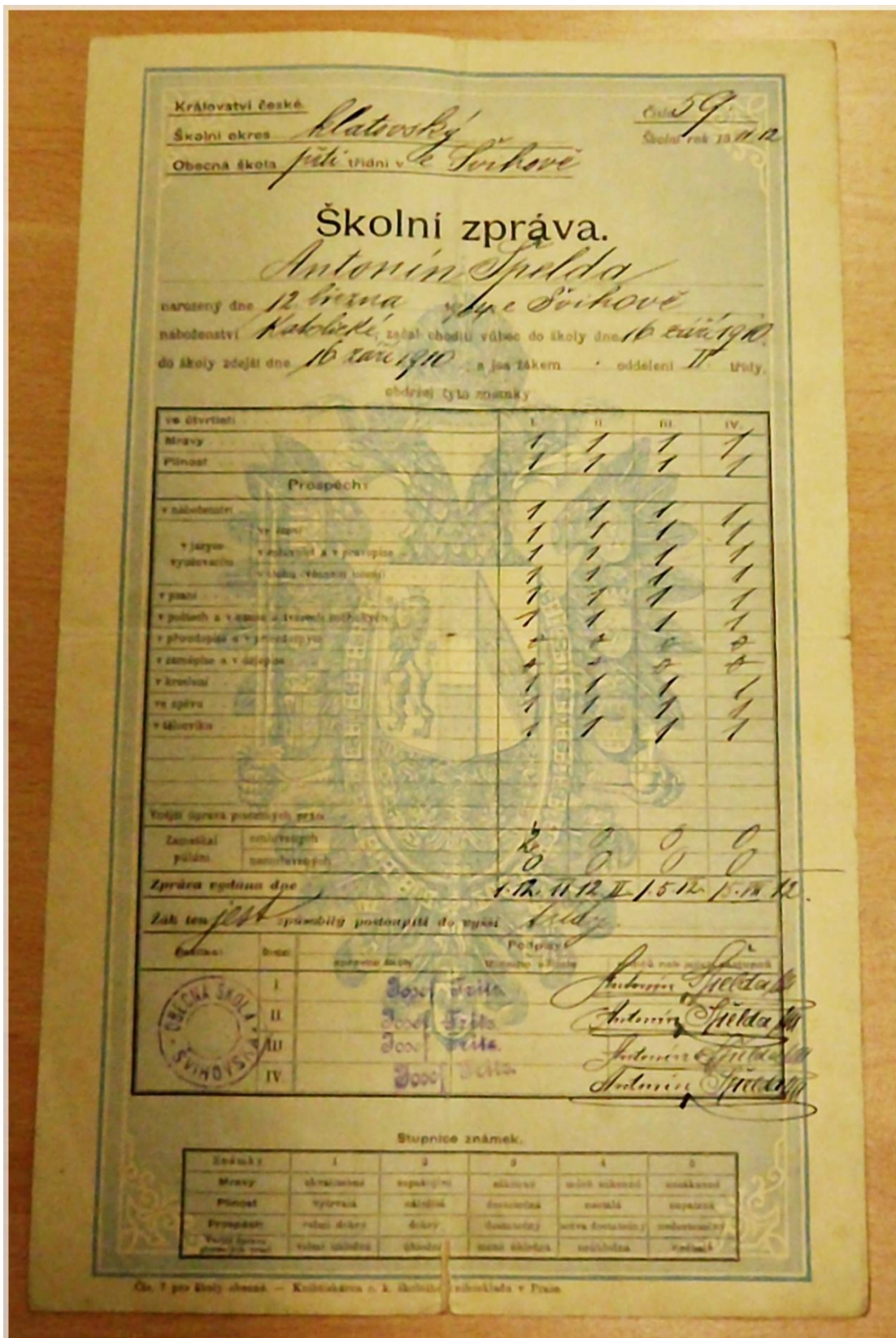

Obrázek 10: Antonín Špelda²²

²⁰ Vlastní životopis Antonína Špelda [strojopis].
Plzeň 20. ledna 1961.
Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L1204 (kobka 3)

²¹ Vlastní životopis Antonína Špelda [strojopis].
Plzeň 1. listopadu 1960.
Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L1204 (kobka 3)

²² Fotografie Antonína Špelda.
Uloženo v Archivu města Plzně, kat. L1204.

Obrázek 11: školní zpráva za studium na obecné škole ve Švihově.²³

²³ Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L1204 (kobka 3)

Již v této době se začal projevovat jeho zájem o hudbu. Od dětství se učil hře na housle u venkovského učitele a kapelníka, v ní pak nadále pokračoval i během studií na reálném gymnáziu v Klatovech, přijat byl v roce 1914.^{24 25}

²⁴ Burda, Josef, 1903–2001, Název: RNDr. Antonín Špelda / Josef Burda, Zdroj Klatovský deník.

-- ISSN 1210- 6232. -- Klatovy. -- Roč. 8, č. 238 (19991012), s. 16.

²⁵ Vlastní životopis Antonína Špeldy [strojopis].

Plzeň 20. ledna 1961.

Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L1204 (kobka 3)

4 Studium

4.1 Studium na Reálném gymnáziu v Klatovech

Obrázek 12: Reálné gymnázium v Klatovech ²⁶

²⁶ Z internetové stránky:

http://klatovsky.denik.cz/zpravy_region/klatovske-gymnazium-zapasil-s-nedostatkem-penez-i-pedagogu-20120829.html

V Klatovech dne 25. VI. 1922.

Potvrzení.

Potvrzuji tímto, že p. Antonín Špelda, studující v gymnasiu v Klatovech, navštívil ve školních letech: 1919-20, 1920-21 a 1921-22 moji soukromou hudební školu a to oddělení houslové a hud. theorie, s prospěchem výborným.

Boh. Bouzek
st. sk. učitel hudby
v Klatovech.

Obrázek 13: Potvrzení o studiu v soukromé hudební škole Bohumila Bouzka²⁷

U Bohumila Bouzka, který byl absolventem pražské konzervatoře, vynikajícím mladým hudebníkem a učitelem hudby, si Antonín v Klatovech prohloubil své technické a teoretické znalosti, což byl začátek jeho rychlého hudebního růstu. Tento výborný mladý učitel hudby natolik zaujal svého žáka, že cvičil hru na housle čtyři až šest hodin denně.²⁸

²⁷Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L 1204 (kobka 3)

²⁸Burda, Josef, 1903–2001, Název: O jednom pozoruhodném životě / Josef Burda, Zdroj Klatovský deník. -- Klatovy. -- Roč. 2, č. 56 (19940308), s. 12.

Krom toho ho pan Bouzek zasvětil i do základů harmonie. Pro Antonína byly hodiny houslové hry nezapomenutelným zážitkem a díky tomu mu hra na housle brzy přinesla velmi pěkné výsledky.

Od svých třinácti let byl v Klatovech houslistou v salonním studentském orchestru a hrál také ve studentském souboru ve Švihově, který doprovázel svou hudbou spoustu slavností a akademií. Spolu s několika studenty založil kvarteto a také malý orchestr. V klatovském biografu si pak začali s těmito soubory přivydělávat. To bylo pro ně velkou zkušeností a dobrou školou ve „hře z listu“, i když zde bylo nebezpečí, že v tom budou nadále pokračovat a dají se ve svém životě tou nesprávnou hudební cestou.

Když byl Antonín Špelda v septimě, měl první veřejný výstup ve hře na housle, a to při studentské akademii 7. března v Klatovech. V klatovském časopisu Šumavan bylo uvedeno v pochvalném referátu o Špeldově výkonu: „Přednesu jeho nescházel ani klidný, povždy jasný tón, ani živost a rušnější melodie, ba ani náležitý vzlet pro dokonalý přednes. Byli jsme jeho technikou vyspělostí opravdově překvapeni.“ *Na této akademii hrál Špelda se svými spolužáky také Malátův kvartet, Pověz ty mně, Mám já hruštičku jednu a Mozartův Menuet D dur.* Tato studentská záliba v hudbě měla velký vliv na pozdější hudební vývoj Antonína Špeldy.

Další jeho velkou zálibou při studiu na klatovském gymnáziu byla matematika. Měl ve výuce velice pěkné výsledky a soukromě doučoval žáky, kteří měli s tímto předmětem problémy. Touto svou pedagogickou činností chtěl ostatní přesvědčit, že matematika není tak obtížná, jak si někteří myslí. Špeldova velice náročná a bohatá mimoškolní činnost neměla ani přinejmenším žádný negativní vliv na jeho prospěch na gymnáziu. Celých osm let studoval s vyznamenáním a byl premiantem třídy.

V roce 1922 na reálném gymnáziu v Klatovech ukončil Antonín Špelda studium maturitní zkouškou s výborným prospěchem.^{29 30 31}

²⁹ Vlastní životopis Antonína Špeldy [strojopis].

Plzeň 20. ledna 1961.

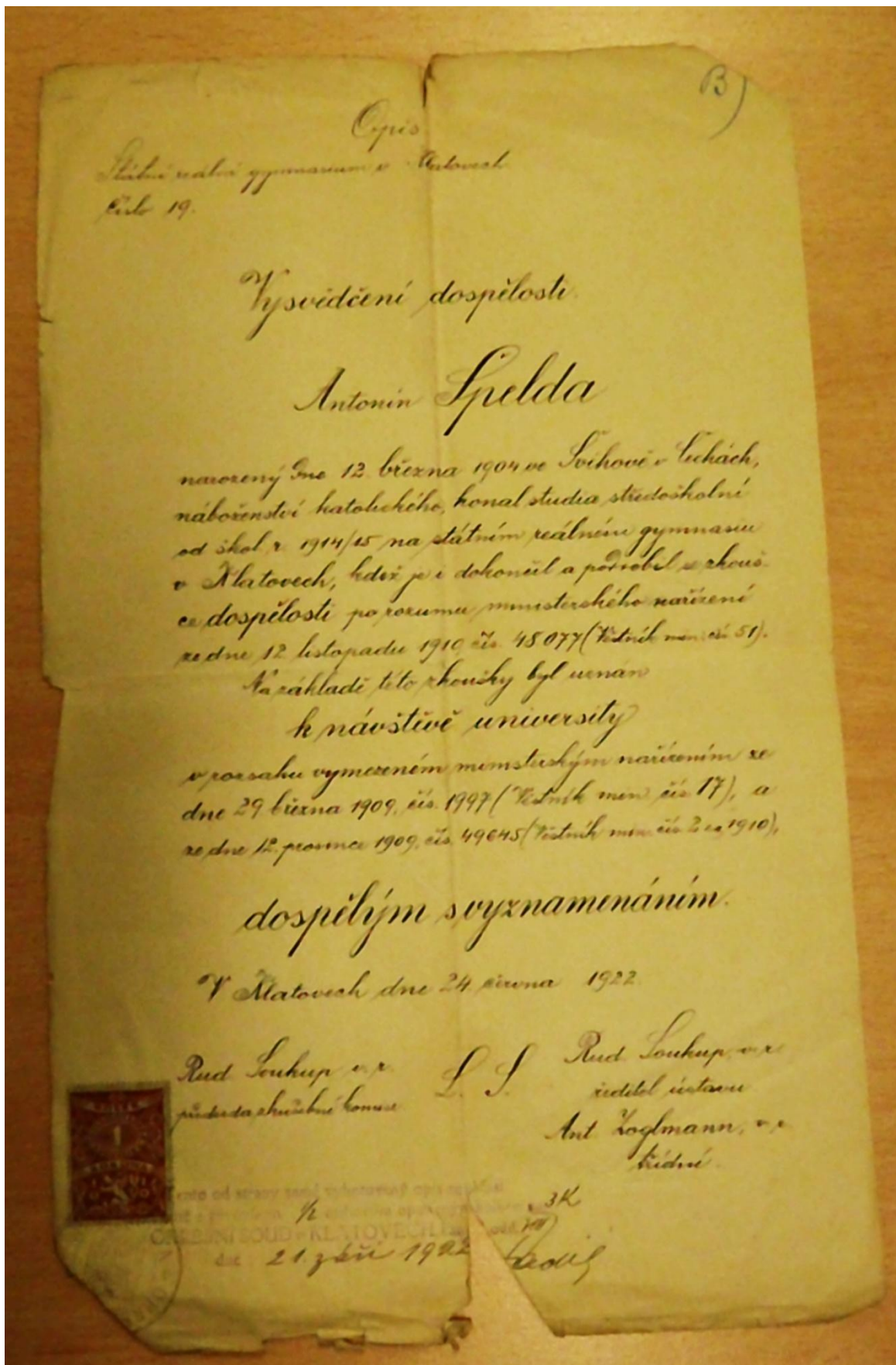
Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L1204 (kobka 3)

³⁰ Burda, Josef, 1903-2001, Název: RNDr. Antonín Špelda / Josef Burda, Zdroj Klatovský deník.

-- ISSN 1210- 6232. -- Klatovy. -- Roč. 8, č. 238 (19991012), s. 16.

³¹ Marie Mlnaříková, 1973-1983, Název: Studium Antonína Špeldy [strojopis].

Plzeň 15. března 1978. Uloženo v Archivu města Plzně, kat, L766 (kobka 2)

Obrázek 14: Vysvědčení dospělosti za studium na Reálném gymnáziu v Klatovech³²

³² Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L1204 (kobka 3)

Obrázek 15: Oktáva 1921–1922. Reálné gymnázium v Klatovech³³

V posledním roce studií v Klatovech před maturitou zemřel Antonínovi ve věku 56 let otec na cukrovku. Přestože matka žila pouze z nízké penze, nechala nadaného syna pokračovat ve studiu v Praze.³⁴

³³ Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L1212 (kobka 3)

³⁴ Vlastní životopis Antonína Špeldy [strojopis].
Plzeň 20. ledna 1961.
Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L1204 (kobka 3)

4.2 Studium na Přírodovědecké fakultě v Praze

Roku 1922 Antonín Špelda odešel ze svého rodného města do Prahy a zapsal se na Přírodovědecké fakultě, kde si vybral obor matematika-fyzika, který ho již velmi zaujal, při studiích na klatovském gymnáziu. Z fyziky ho nejvíce zajímala akustika, která byla svým způsobem hraničním oborem mezi hudební vědou a fyzikou. Matematiku si v té době zvolil za své učitelské povolání. I zde si přivydělával doučováním tohoto předmětu.

Obrázek 16: Antonín Špelda

Studium mu bylo finančně usnadněno tím, že byl přijat do Hlávkových vysokoškolských kolejí, které byly výhradně určené pro studenty z chudých rodinných poměrů, kteří měli výborný prospěch. Současně se studiem na Přírodovědecké fakultě navštěvoval Antonín jako mimořádný posluchač Filosofické fakulty přednášky Zdeňka Nejedlého, Otakara Zicha a Josefa Bohumila Foerster. To vyplynulo z jeho životního zájmu o hudbu a umění vůbec. Tato záliba ho dovedla také mezi

výjimečné jedince a skupiny. Seznámil se s básníkem Vilémem Závadou, historikem dělnického hnutí dr. Volfem a dalšími.

V Praze Antonín žil velice pestrým kulturním životem. Navštěvoval koncerty České filharmonie, Sdružení pro komorní hudbu a opery v Národním divadle. A to díky tomu, že v Hlávkově koleji bylo postaráno o studenty nejen materiálně, ale i kulturně. Studenti měli k dispozici lístky na kulturní představení. Při tom všem se už věnoval v době vysokoškolských studií vědecké práci a pod vedením prof. Augusta Žáčka psal státní práci *Akustické problémy u telefonu a megafonu*. V té době bylo toto téma velice moderní záležitostí. Antonínova práce byla klasifikována prvním prospěchovým stupněm a profesori Žáček i Trkal ji označili za velmi zajímavou.^{35 36 37 38}

³⁵ Vlastní životopis Antonína Špeldy [strojopis].
Plzeň 20. ledna 1961
Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L1204 (kobka 3)

³⁶ Křestní list [strojopis].
Švihov 26. března 1904
Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L1204 (kobka 3)

³⁷ Marie Mlnaříková, 1973–1983, Název: Studium Antonína Špeldy [strojopis].
Plzeň 15. března 1978. Uloženo v Archivu města Plzně, kat. L766 (kobka 2)

³⁸ Fotografie Antonína Špeldy. Uložena v Archivu města Plzně, kat. L1212 (kobka 3)

V roce 1927 úspěšně dokončil studium na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy se zaměřením na matematiku a fyziku. Měl v úmyslu po ukončení studií v Praze pracovat v oboru akustiky a uvedenou práci prohloubit a zadat ji jako disertační, neboť předpokládal, že získá učitelské místo v Praze. Vzhledem k tomu, že bylo uvolněno místo v Plzni, odchází po studiích sem a začíná zde svou celoživotní vědeckou a učitelskou dráhu.

Dalším z jeho studií byla hudební věda, kterou úspěšně vystudoval v letech 1946–1947 na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze, a tím si upevnil svůj celoživotní zájem o hudbu.^{39 40}

Obrázek 17: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze⁴¹

³⁹ Matematik, fyzik, hudební vědec a švihovský rodák Antonín Špelda / -jk-
Nové Klatovsko. – ISSN [1803-4721]. – Klatovy. – Roč. 2, č. 43 (2009), s. 9.

⁴⁰ Vlastní životopis Antonína Špeldy [strojopis].
Plzeň 20. ledna 1961.
Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L1204 (kobka 3)

⁴¹ Fotografie Filozofické univerzity Karlovy v Praze
Zdroj: Vlastní fotografie.

5 Zaměstnání Antonína Špeldy

5.1 Působení na plzeňských gymnáziích

Špeldovým celoživotním působištěm byla Plzeň. Od roku 1927 zde pětadvacet let vyučoval jako středoškolský učitel matematiky a fyziky na gymnáziích.⁴²

Obrázek 18: Reálné gymnázium 1927–1928⁴³

Začalo to 1. září výukou na bývalém Masarykově reálném gymnáziu. Po dvou letech v roce 1929 pak přešel na klasické gymnázium, kde jeho působení končilo zrušením gymnázia za okupace v roce 1943. Do konce války pak vyučoval na dívčím reálném gymnáziu a krátce pak v dívčím učitelském ústavu. V roce 1945 se znovu otevřelo klasické gymnázium, tak se Antonín Špelda vrátil a nadále pokračoval ve výuce zde až do doby, kdy bylo gymnázium opět zrušeno, a to v roce 1950.

⁴² Burda, Josef, 1903-2001, Název: RNDr. Antonín Špelda / Josef Burda, Zdroj Klatovský deník. -- ISSN 1210- 6232. -- Klatovy. -- Roč. 8, č. 238 (19991012), s. 16.

⁴³ Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L1212 (kobka 3)

Od tohoto roku působil jako profesor na nově zřízeném pedagogickém gymnáziu, současně vyučoval do roku 1951 dějiny hudby na Městské hudební škole Bedřicha Smetany.⁴⁴

Obrázek 19: Černé jezero I. B. Reálné gymnázium v Plzni 6. Června 1928⁴⁵

⁴⁴ Marie Mlnaříková, 1973–1983, Název: Plzeň [strojopis].
Plzeň 15. března 1978. Uloženo v Archivu města Plzně, kat, L766 (kobka 2)

⁴⁵ Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L1212 (kobka 3)

Obrázek 20: Abiturienti Gymnázia v Plzni 1934–42⁴⁶

Obrázek 21: G. VIII. 1936–7, 1943–4⁴⁷

⁴⁶ Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L1212 (kobka 3)

⁴⁷ Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L1212 (kobka 3)

Obrázek 22: Státní Gymnázium v Plzni 1947–1948⁴⁸

⁴⁸ Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L1212 (kobka 3)

5.2 Odborná činnost

Na podzim roku 1952 byl nejdříve ustanoven odborným asistentem na katedře matematiky a fyziky na Pedagogické fakultě v Plzni. Specializoval se zde na akustiku, fyziku záření, jadernou a moderní fyziku a metodiku fyziky. Jeho teoretické i experimentální zaměření ve fyzice v nauce o zvuku (akustice) vedlo k tomu, že se v prosinci roku 1961 habilitoval jako docent experimentální fyziky na Přírodovědecké fakultě Univerzity Palackého v Olomouci a v červenci 1962 byl jmenován docentem pro uvedený obor.

Později po rozdělení katedry na katedru matematiky a katedru fyziky v roce 1963 nastoupil na místo vedoucího samostatné katedry fyziky, mnoho času a úsilí věnoval odbornému vybavení katedry.

Za svou výbornou práci získal mnoho vyznamenání a cen. Nejvýznamnější z nich byla státní vyznamenání. V roce 1964 mu bylo uděleno *vyznamenání Za vynikající práci* a také pracoval jako koordinátor rezortního plánu metodiky fyziky, kterým byl jmenován ministrem školství v červnu tohoto roku, byl jmenován tajemníkem Krajské organizace Svazu československých skladatelů (funkce předsedy byla zrušená).

Kromě toho byl členem kybernetické komise ve Svazu československých skladatelů, vedl hudební sekci v aktivu pro umění při Odboru školství Měst Národního výboru v Plzni a byl uměleckým vedoucím Sdružení pro komorní hudbu při Krajském výboru Svazu zaměstnanců školství, vědy, umění a tisku.⁴⁹

Jednou ze Špeldových velkých životních lásek byla hudba. Z tohoto svého velkého a hezkého zájmu o hudbu získal hodnost kandidáta umění souborem prací z akustiky a hudební historie v roce 1967, kterou obhájil na Ústavu hudební vědy Československé akademie věd v Praze.^{50 51}

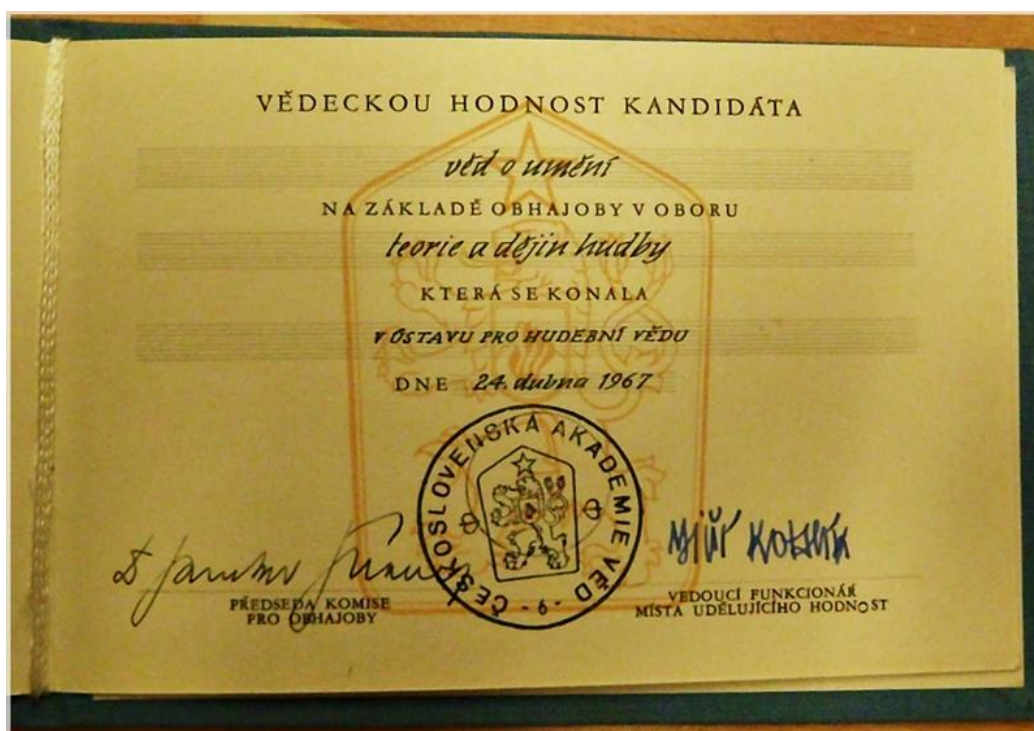
⁴⁹ Katalog knihovny Portaro. Zroj: www.zcm.cz

⁵⁰ Vlastní Životopis Antonína Špeldy [strojopis].
Plzeň 12. února 1970.
Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L1204 (kobka 3)

⁵¹ Životopis Antonína Špeldy [strojopis].
Plzeň 10. září 1966.
Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L1204 (kobka 3)

Obrázek 23: Diplom Kandidáta věd o umění (1. strana)⁵²

Obrázek 24: Diplom Kandidáta věd o umění (2. strana)⁵³

⁵² Diplom Kandidáta věd o umění (1. strana).
Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L1204 (kobka 3)

⁵³ Diplom Kandidáta věd o umění (2. strana).
Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L1204 (kobka 3)

V roce 1968 na olomoucké univerzitě po obhájení své disertační práce, jejíž téma bylo *Historický vývoj české a slovenské akustiky*, získal Antonín Špelda doktorát z přírodních věd.⁵⁴

Obrázek 25: Doktorát z přírodních věd⁵⁵

Obrázek 26: Předávání diplomu⁵⁶

⁵⁴ Vlastní životopis Antonína Špelda [strojopis].
Plzeň 12. února 1970.
Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L1204 (kobka 3)

⁵⁵ Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L1204 (kobka 3)

⁵⁶ Karolinum 1968. Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L1204 (kobka 3)

Obrázek 27: Antonín Špelda v druhé řadě zprava⁵⁷

Obrázek 28: Předávání diplomu se konalo v pražském Karolinu.⁵⁸

⁵⁷ Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L1204 (kobka 3)

⁵⁸ Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L1204 (kobka 3)

O tři roky později mu po obhajobě disertační práce z hudební akustiky byl udělen titul *doktora věd a umění*. Byla mu také udělena *Cena Svazu československých skladatelů*, a to v roce 1968. V únoru roku 1969 po veřejném řízení na Pedagogické fakultě v Brně doporučila vědecká rada této univerzity a poté i ministerstvo školství jmenování Antonína Špeldy *vysokoškolským profesorem pro obor teorie vyučování fyzice*. V roce 1970 jej ministr kultury jmenoval členem přípravného výboru nově připravovaného *Svazu československých skladatelů a koncertních umělců*. Zde pracoval až do založení nového Svazu. V tomtéž roce mu byl propůjčen *Řád práce za zásluhy o rozvoj kulturního života na Plzeňsku*. Na ustavující schůzi byl zvolen za člena Ústředního výboru *Svazu českých skladatelů a koncertních umělců*.

V roce 1971 uspořádal výstavu *Významní ruští a sovětští fyzikové*, redakčně uspořádal *Kalendář významných politických a fyzikálních výročí* a za všechna léta práce na vysoké škole vždy plnil své pedagogické a vědecké úkoly s velkou odpovědností. Mnoho času také věnoval oponování různých doktorských a kandidátských prací z oboru fyziky, akustiky i hudební vědy, neboť byl v té době už celostátně uznávaným odborníkem.

Na Pedagogické fakultě setrval až do roku 1973, kdy odešel do důchodu. Ani poté neustává Špeldova vědecká a společensky prospěšná činnost a vznikají další cenné odborné práce. V listopadu 1973 byl zvolen předsedou krajské organizace již zmiňovaného *Svazu českých skladatelů a koncertních umělců*. Tuto funkci a později funkci místopředsedy úspěšně vykonával až do konce roku 1981.^{59 60 61}

Za dobu svého dlouholetého působení na katedře fyziky vychoval mnoho učitelů fyziky. U posluchačů byl oblíben jako náročný, ale spravedlivý profesor, který naučil. Byl svou vytrvalou prací, ohromnými znalostmi i postojem k plnění svých úkolů vzorem nejen pro své žáky, ale i pro své kolegy, se kterými měl vždy velice dobrý vztah. Jako vedoucí byl při plnění úkolů velice přísný, ale vždy dokázal pomoci dobrou radou. Dovedl ocenit dobře

⁵⁹ Životopis Antonína Špeldy [strojopis].

Plzeň 10. září 1966.

Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L1204 (kobka 3)

⁶⁰ -jk- Název: *Matematik, fyzik, hudební vědec a švihovský rodák Antonín Špelda* / -jk- 1 il., Nové Klatovsko. -- ISSN 1210- 6232. -- Klatovy. -- Roč. 8, č. 238 (19991012), s. 16.

⁶¹ Vlastní životopis Antonína Špeldy [strojopis].

Plzeň 20. ledna 1961.

Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L1204 (kobka 3)

provedenou práci. Velkou pozornost věnoval studiu otázek vyučování fyzice a své poznatky uveřejňoval v metodických časopisech a ve sbornících plzeňské Pedagogické fakulty. Je autorem nebo spoluautorem vysokoškolských učebnic, skript či metodických příruček pro učitele. Z jeho podnětu byly za jeho vedení katedry fyziky uspořádány úspěšné celostátní konference.

V roce 1965 uspořádal první celostátní konference o vyučování astronomii na československých školách všech stupňů (s mezinárodní účastí) a v roce 1967 konferenci

o modernizaci vyučování fyzice. Ve spolupráci s Krajským pedagogickým ústavem v Plzni i v rámci fyzikálně pedagogické sekce pobočky Jednota Československých matematiků a fyziků v Plzni, jejímž byl předsedou, připravil a proslavil mnoho přednášek pro učitele Západočeského kraje.

Pro žáky studující na plzeňských školách byly Antonínem Špeldou organizovány a provázeny tzv. výchovné koncerty, při nichž probouzel svým ohromujícím a pozoruhodným výkladem v mladých žácích touhu o poznání vážné hudby. Podílel se také svým působením

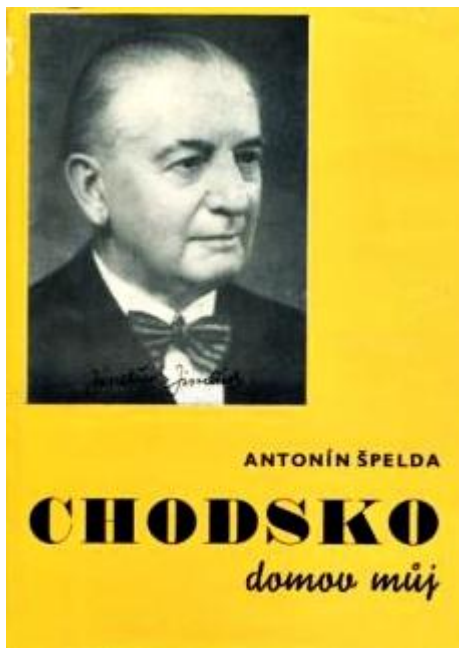
Obrázek 29: Astronomická konference na výchově mladých talentů.^{62 63 64}

⁶² K životnímu jubileu doc. RNDr. Antonína Špeldy, DRSC. / Václav Havel, Josef Kepka
Sborník pedagogické fakulty v Plzni.
Fyzika – Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1985. – [Sv.] 6, s. 5-14

⁶³ Fotografie je uložena v Archivu města Plzně, kart. L1212 (kobka 3).
Také ji najdeme na stránkách: <http://www.kof.zcu.cz/ak/galerie.php?gal=hist/1965-konf&view=20>

⁶⁴ Životopis Antonína Špeldy [strojopis].
Plzeň 10. září 1966
Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L1204 (kobka 3)

Antonín Špelda za sebou zanechal rozsáhlé záslužné dílo. Významně se zasloužil o rozvoj hudební historiografie západních Čech. Zasvěceně uměl psát i o posledních dvou staletích. K závěrům archivních výzkumů patří hudebně topografické studie, které zachycují vztah významných osobností k Plzni – Antonína Dvořáka, Bedřicha Smetany, Leoše Janáčka nebo Josefa Bohuslava Foerster, dále pak souborná díla a studie o opeře plzeňského divadla, o jejich významných členech a plzeňských skladatelích 20. století. Odborné práce, které Antonín Špelda napsal, se zabývaly především akustikou. Tento

Obrázek 30: Titulní strana knihy, *Chodsko domov můj*

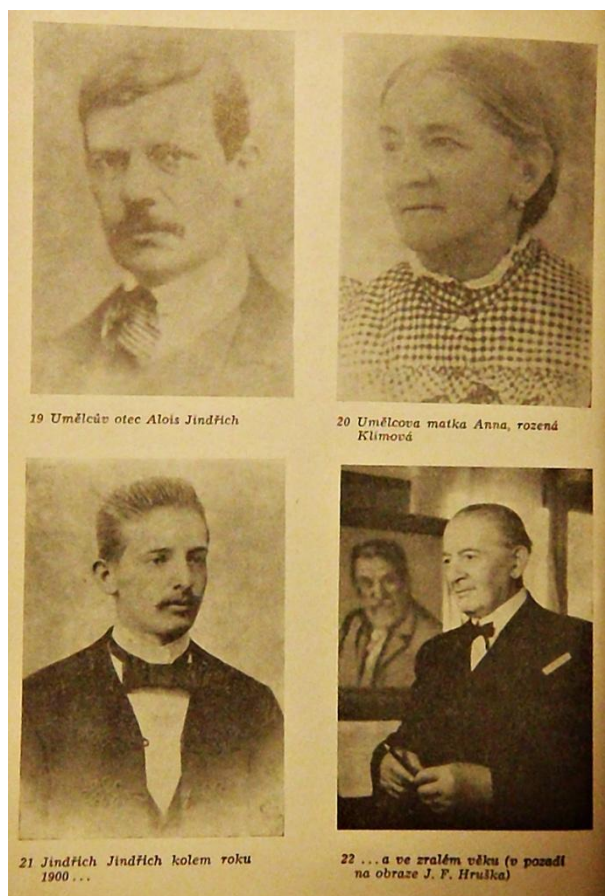
velice uznávaný fyzik a hudební autorita, na něhož spolupracovníci i pamětníci z řad milovníků hudby stále vzpomínají, publikoval celkem asi 150 děl z akustiky, fyziky, hudební historie topografie podložených osobní znalostí poměrů a hudebních osobností, tři tisíce článků, statí a monografií z hudební historie a akustiky. Byl uznávaným hudebním kritikem, do roku 1983 napsal více jak deset tisíc hudebních kritik, jubilejních medailonů či drobných hudebních studií. Sledoval například každou významnější plzeňskou hudební událost

acitlivě na ni reagoval. Jeho informace a recenze byly otiskovány v denních listech, různých časopisech nebo také vysílané Československým rozhlasem.

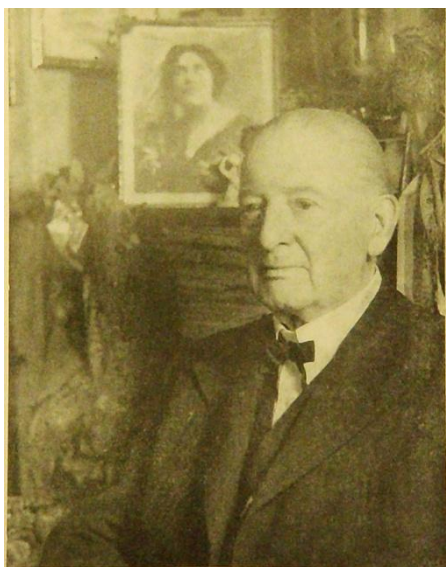
Pozornost vzbudila také publikace *Chodsko - domov můj* - monografie o národním umělci, domažlickém skladateli a folkloristovi Jindřichu Jindřichovi, za kterou získal cenu Svazu českých skladatelů a koncertních umělců.^{65 66}

⁶⁵ Před sto lety se narodil ve Švihově hudební vědec Antonín Špelda / Vlasta Bokůvková. Plzeňský deník. – ISSN 1210-5139. – Plzeň. – Roč. 13, č. 62, (20040313) Čtení na víkend. – s. 26.

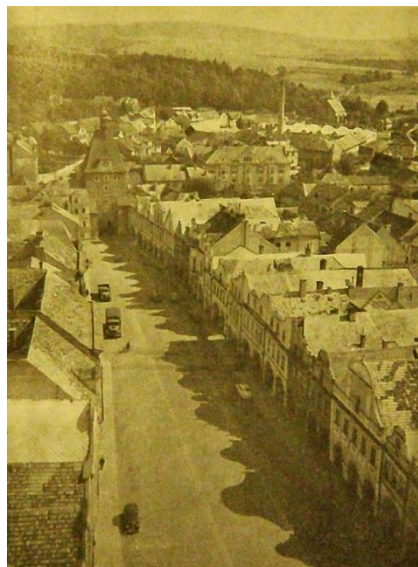
⁶⁶ Chodsko, domov můj: život a dílo národního umělce Jindřicha Jindřicha / Antonín Špelda. 1904–1989 Plzeň: Západočes. nakl., 1975. Zdroj: Studijní a vědecká knihovna Plzeňského kraje.

Obrázek 31: Rodiče Národního umělce Jindřicha Jindřicha a sám umělec⁶⁷

Obrázek 32a: Národní umělec Jindřich Jindřich

Obrázek 32b: Domažlice – náměstí s podloubím

⁶⁷ Fotografie na této straně jsou vyfocené z knihy - Chodsko, domov můj: život a dílo národního umělce Jindřicha Jindřicha / Antonín Špelda 1904–1989 Plzeň: Západočes. nakl., 1975.
Zdroj: Studijní a vědecká knihovna Plzeňského kraje.

Dalšími Špeldovými díly z této oblasti byly publikace. *A. Dvořák a Plzeň, Hudební I a II, Hudební místopis Klatovska, Plzeňska a Hudební místopis Domažlicka*. Z akustiky to byly knihy *Úvod do akustiky pro hudebníky* a *Akustické základy orchestrace*. S láskou se věnoval zachycení života a významu osobností, jako byl plzeňský skladatel a hudební kritik a sborníčník Hynek Palla. Výrazně se zasloužil o zmapování hudební historie plzeňské opery a zachycení osudu jejích představitelů, zejména se věnoval dirigentu Bohumilu Liškovi, s nímž sám spolupracoval a podporoval jeho umělecké snažení.

Dlouhý by byl výčet činností v organizaci hudebního života – ve skladatelských organizacích, v *Plzeňském hudebním kruhu* (prof. Špelda stál u založení jeho pokračovatele *Kruhu přátel hudby* v roce 1963), ve spolupráci s plzeňskými tělesy. Když se v roce 1981 jednalo o založení *Smetanova festivalu* (nyní *Smetanových dnů*) v Plzni, získal Antonín Špelda zásluhy i v tomto směru. Právem mu patřila ve 4. ročníku festivalu výstava zachycující v plzeňské Státní vědecké knihovně ohromující rozsah jeho životních aktivit.⁶⁸

I přesto, že celý život působil v Plzni, Antonín Špelda nesmírně miloval kraj, ve kterém se narodil, a zcela se mu věnoval publicistickou činností. Často navštěvoval svoji chatu v rodném Švihově. I zde v rodném městě podpořil zájem o hudební život. Uváděl koncerty dvou symfonických orchestrů při příležitosti *Švihovského hudebního léta* v roce 1973 a 1977 a organizoval koncerty k různým příležitostem, a to vždy s vynikajícím výkladem. Průvodní slova spojující odborné znalosti se schopností přiblížit dílo každému posluchači, znalci i pro toho, kdo přišel na koncert poprvé, byla vždy událostí.^{69 70}

⁶⁸ Před sto lety se narodil ve Švihově hudební vědec Antonín Špelda / Vlasta Bokůvková. *Plzeňský deník*. – ISSN 1210-5139. – Plzeň. – Roč. 13, č. 62, (20040313) Čtení na víkend. – s. 26.

⁶⁹ Životopis Antonína Špeldy [strojopis]. *Plzeň 10*. září 1966. Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L1204 (kobka 3)

⁷⁰ Kniha o Švihově, vydalo Město Švihov v roce 1994. Úryvek z knihy poslaný od pana Urbánka, tajemníka Švihova.

Další podporou města Švihova bylo založení *Klubu vážné hudby* v roce 1982. V respiriu základní školy několikrát ročně představoval umělce, pěvce, instrumentalisty i jiné význačné osobnosti, jako jsou například Naďa Šormová, Jana Janáčková, Karel Berman, houslista Ivan Ženatý, harfistka Libuše Váchalová a další. Hudební život v jeho rodném městě s ním byl těsně spjat, protože jeho slova a přítomnost měla vysokou váhu v tom, že dokázala přivést k hudbě mnoho zájemců a příznivců vážné hudby.

Mnozí si jistě vzpomínají na temperament a živost jeho přednesu, v případě tištěných průvodních slov ke koncertům pak na obsažnost a preciznost textu. Všichni, kteří ho měli čest poznat a být jeho žáky, si dodnes váží jeho odbornosti, schopnosti mluvit rozumně k věci vytříbenou češtinou, přesného, jasného a zřetelného výkladu téměř s kronikářským závěrem, který upoutal svou srozumitelností dospělé i děti. Docent Špelda byl velmi výjimečný svou vynikající pamětí, dokázal vést své přednášky několik hodin bez jakýchkoliv poznámek a učebnic.

V období od 1. 6. 1945–30. 4. 1946 působil docent Špelda v Československém rozhlasu v Plzni, založil a poté vedl hudební oddělení, působil ve funkci hudebního redaktora. Připravil několik set programů nejen pro plzeňský, ale i pražský rozhlas a v únoru 1946 stál u zrodu *Plzeňského rozhlasového orchestru*, který měl 32 členů. Každý den orchestr zkoušel a vysílal živě. 16. dubna 1946 se orchestr představil veřejnosti se skladbami Antonína Dvořáka a Vítězslava Nováka pod vedením svého prvního dirigenta Gabriela Vágnera. 30. dubna se docent Špelda na vlastní žádost vrátil do sektoru školství, vzdal se činnosti v rozhlasu, aby se mohl nadále plně věnovat učitelské profesi. Také stál u vzniku prvního elektroakustického studia v republice a jak je uvedeno výše i každoročně pořádaného festivalu *Smetanovské dny*.^{71 72 73}

⁷¹ Ohlédnutí za dílem Antonína Špeldy : (12.3.1904 Švihov u Klatov - 12.10.1989 Plzeň) / Zuzana Zatloukalová
Minulostí Západočeského kraje / Martinovský, Ivan, 1937. – ISBN 80-7088-043-0.—
Plzeň: Západočeské nakladatelství, 1990. – Sv. 26, s. 230-231.

⁷² Kniha o Švihově, vydalo Město Švihov v roce 1994.
Úryvek z knihy poslaný od pana Urbánka, tajemníka Švihova.

⁷³ Životopis Antonína Špeldy [strojopis].
Plzeň 10. září 1966.
Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L1204 (kobka 3)

Antonín Špelda vytvořil také několik projektů, které bohužel zůstaly nerealizované z důvodu, že o ně příslušné instituce a úřady neměly zájem. Velké dílo, obrovskou spoustu práce, kterou za sebou Antonín Špelda zanechal, znamená pro další generace základní zdroj poznání hudebního života v západních Čechách. Antonín Špelda nebyl jen vynikajícím učitelem, ale i vědeckým pracovníkem. Některé jeho vědecké práce dosáhly významu, který přesahuje hranice našeho státu a pro svou ojedinělost zcela po právu získaly zájem odborníků i v cizích zemích.

Antonín Špelda, rodák ze Švihova, velice uznávaný fyzik i odborník v hudbě, kterou miloval, zemřel 12. října 1989 v Plzni ve věku pětadesáti let.

Obrázek 33: Místo posledního odpočinku⁷⁴

⁷⁴ Ústřední hřbitov Plzeň.

„Kdyby se udělovala cena za život, v němž nebyla promarněna ani minuta plodného života, pak by jistě tuto cenu získal především ON, náš rodák, náš pan profesor Špelda.“⁷⁵

Na dvacet pět let jeho pedagogické činnosti vzpomíná mnoho bývalých žáků, kteří jsou dnes již sami vědeckými, odbornými nebo pedagogickými pracovníky. Jiní dnes již s úsměvem vzpomínají na strach ze zkoušek z obávaných předmětů a přísného, ale vždy spravedlivého přístupu profesora. Absolventi učitelského studia fyziky si odnášeli kromě diplomu také obdiv k jeho pedagogickým schopnostem.

Tím vším nelze popsat, co pan docent Špelda ve svém bohatém a pracím naplněném životě vykonal, nelze vyjmenovat všechny jeho dobré vlastnosti a zásluhy.

Obrázek 34: Antonín Špelda⁷⁶

⁷⁵ Úryvek z Knihy o Švihově, vydalo Město Švihov v roce 1994.

⁷⁶ Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L1212 (kobka 3)

6 Dílo

V roce české hudby, v březnu 1984, byla uspořádána k osmdesátým narozeninám prof. Antonína Špeldy, DrSc. Výstava „Antonín Špelda – život a dílo“. Vzhledem k významu díla prof. Antonína Špeldy pro historiografii hudebního života Západočeského kraje a hudební teorii přistupuje Státní vědecká knihovna v Plzni k soubornému bibliografickému zpracování jeho díla.

V prvním díle jsou uvedeny knihy a stati, druhý díl obsahuje časopisecké články. Záznamy jsou řazeny abecedně, na konci záznamů jsou uvedeny signatury (pokud je publikace ve fondu Studijní a vědecké knihovny).⁷⁷

⁷⁷ Převzato z Bibliografie Společenských věd:
Antonín Špelda. 1. Knihy a stati: Dílo / Zprac. Zdeňka Fictumová
Plzeň: Státní vědecká knihovna, 1984. 17 s.

6.1 Knihy

6.1.1 Fyzika

1. Burghauser, J. – Špelda, A.
Akustické základy orchestrace. 1. vyd.
Praha, Panton 1967. 201s. – 168645
2. Špelda, A.:
Akustika, 1. vyd.
Praha, SPN 1955, 289 s. – 9229
3. Špelda, A.:
Akustika 2. pozn. a dopln. vyd.
Praha, SPN 1958. 236 s., 129 obr. – 922327
4. Burghauser, J. – Špelda, A.:
Akustische Grundlagen des Orchestrierens. Handbuch für
Komponisten, Dirigenten und Tonmeister.
Regensburg, Gustav Bosse Verlag 1971, 184 s.
5. Špelda, A.:
Dějiny fyziky. 1. vyd.
Plzeň, Pf 1969. 186 s., 45 obr. Příl. – 924220
6. Špelda, A.:
Die gegenseitige Maskierung (Verdeckung) der Orchester-De musica disputationes
pragenses II.
Praha, Academia 1974.
7. Špelda, A.:
Geometrická a fyziologická optika a fotometrie. 1. vyd.
Plzeň, Pf 1970. 173 s., 89 obr. – 9215653

8. Špelda, A.:
Geometrická optika. fyziologická optika. Fotometrie. 1. vyd.
Praha, SPN 1957. 144 s. – 921641
9. Špelda, A.:
Hartlova optická deska. 1. vyd.
Praha, SPN 1963. 79 s. – 148513
10. Špelda, A.:
Hudební akustika. Pro posluchače filosofických a pedagogických fakult s Akademií
muzických umění. 1. vyd.
Praha, SPN 1978. 351 s., tb. – 1109553
11. Špelda, A. – Barborka, O.:
Laboratorní cvičení z fyziky. 1. vyd.
Praha, SPN 1958. 103 s. – 921700
12. Špelda, A. a kol.
Laboratorní cvičení z fyziky. 3. rozš. vyd.
Plzeň, Pedagogická fakulta 1966. 120 s.
13. Špelda, A.:
Metodika nauky o vlnění a akustiky pro učitele středních škol.
Plzeň, krajský pedagogický ústav 1972. 132 s.
14. Hlavička, A. – Terš, A. – Špelda, A.:
Pohyb kmitavý, vlnění, akustika. Dotisk.
Praha, SPN 1961, 146 s. – 925345
15. Hlavička, A. – Terš, A. – Špelda A.:
Pohyb kmitavý, vlnění, akustika. Dotisk.
Praha, SPN 1964. 146 s.

16. C. Smetana a kol. (také A. Špelda):
Praktická elektroakustika. 1. vyd.
Praha, SNTL 1981. 692 s. – 31 A 2259

17. M. Volín, A. Špelda, J. Jungmann:
Praktikum černobílé fotografie a promítání pro pedagogické fakulty. 1. vyd.
Praha, SPN 1964. 171 s. – 153875

18. Špelda, A. (jeden z autorů):
Sbírka úloh z fyziky pro pedagogické instituty.
Praha, SPN 1964. 296 s. – 928571

19. Špelda, A.:
Úvod do akustiky pro hudebníky, 1. vyd.
Praha, SNKLHU 1958, 347 s. – 131063

6.1.2 Hudba

20. Špelda, A.:
Antonín Dvořák v Lužanech,
Praha, Nadání J., M. a Zd. Hlávkových 1965. 8 s.
21. Špelda, A.:
Čtvrtá desítka HOOS Hudebního odboru Osvětového svazu
v Plzni, 1938–1948.
Plzeň, Hudební obor Osvětového svazu 1948, 63 s. –
919880, 1 D 348
22. Špelda, A.:
Dr. Antonín Dvořák, 1841–1941.
Plzeň, výbor pro Dvořákovy oslavy v Plzni 1941. – 1 D 369
23. Špelda, A.:
Dr. Antonín Dvořák a Plzeň, Studie.
Plzeň, Grafické závody Pour a spol. 1941. 287 s.,
26 obr. příl. – 123582, 1F 87/7, I H 116/7, III H 1741
24. Špelda, A.:
Emil Burian.
Plzeň, Krajské kulturní středisko 1976. 16 s.
25. Špelda, A.:
Hudba na lužanském zámku. (2. část)
Praha, Nadání Jos., M. a Zd. Hlávkových 1967. 11 s.
26. Špelda, A.:
Hudební dílo Jindřicha Jindřicha. 1. vyd.
Plzeň, Krajské nakladatelství 1955. 137 s., obr. příl. 119056

27. Špelda, A.:
Hudební místopis Domažlicka.
Plzeň, Krajské kulturní středisko 1977. 172 s. 1105748
28. Špelda, A.:
Hudební místopis Klatovska (do roku 1971).
Plzeň, Krajské kulturní středisko 1974. 160 s. – 195259
29. Špelda, A.:
Hudební místopis Plzeňska.
Plzeň, Krajský pedagogický ústav 1969. 102 s., obr. příl.
175459.
30. Špelda, A.:
Chodsko – domov můj. Život a dílo národního umělce Jindřicha Jindřicha. 1. vyd.
Plzeň, Západočeské nakladatelství 1975. 104 s., 53 červenobíl. Fot – 198305
31. Špelda, A.:
Mužské sbory Jindřicha Jindřicha. Zvláštní vydání „Věstníku pěveckého a hudebního“
15. 19 s.
Praha, Hudební nakladatelství Pěvecké obce české 1948. – III J 1330, 1 H 288
32. Špelda, A.:
Mužské sbory Stanislava Sudy.
Praha 1947. 4 s.
Zvláštní otisk z časopisu Věstník pěvecký a hudební čís. 9.,
ročník 1947. – 29040, 1 B 196, 1 B 197
33. Špelda, A.:
Národní umělec Jindřich Jindřich (ke stému výročí umělceva narození).
Plzeň, Krajské kulturní středisko 1976. 13 s.

34. Špelda, A.:
Nová západočeská hudební tvorba k 30. Výročí osvobození
ČSSR Sovětskou armádou. 1. vyd.
Plzeň, Krajská organizace Svazu českých skladatelů a koncertních umělců
v Plzni 1975. 27 s.
35. Špelda, A.:
Plzeňský rozhlasový orchestr 1946–1981.
Plzeň československý rozhlas 1982, 110 s.
36. Špelda, A.:
Plzeňský ženský komorní sbor. 1962–1982. 1. vyd.
Plzeň, Odborový dům 1982. 8 s.
37. Špelda, A.:
Plzeňští skladatelé. (Průvodce výstavy) Plzeň,
Státní vědecká knihovna 1982. 8 s.
38. Špelda, A.:
Průvodce hudební Plzní. 1. vyd.
Plzeň, Krajský výbor Svazu zaměstnanců školství, vědy,
umění a tisku 1960. 63 s., 8 s. fot. příl. – 917964
39. Špelda, A.:
Ruská a sovětská hudba v Plzni, 1. vyd.
Plzeň, Západočeské nakladatelství 1979. 160 s., fot.
Část na konci knihy. Text čes. a rus. – 11132983
40. Špelda, A.:
Sdružení pro pěstování komorní hudby v Plzni 1909–1949.
Plzeň, Sdružení pro pěstování komorní hudby 1949. 70 s.
914470, 1 D 405, III G 2526

41. Špelda, A.:
Smetanův festival Plzeň 1981. 26. Února – 1. Března 1981.
Plzeň, Park kultury a oddechu 1981. 16 s – 391 A 382
42. Špelda, A.:
Třicet let Hudebního odboru Osvětového svazu v Plzni
1908–1938. 100. Koncert Plzeňské filharmonie.
Plzeň, náklad vlastní 1938. 66 s. – 923882, 1 D 201
43. Špelda, A.:
Třicet let práce Plzeňského rozhlasového orchestru.
Plzeň, Park kultury oddechu 1976. 11 s. – 9131378
44. Špelda, A. – Viktora, V.:
Zámek Lužany, Hudba a literatura. 1. vyd.
Plzeň, Západočeské nakladatelství 1976. 34 s. – 9131866
45. Špelda, A.:
Západočeští koncertní umělci a publicisté.
Plzeň, KP SČSKU 1978. 67 s.
46. Špelda, A.:
Západočeští skladatelé. 1977–1978.
Plzeň, KP SČSKU 1977. 43 s. – 391 A 5063

6.1.3 Pro děti

7. Špelda, A. :

Lesní strom vypráví.

Praha, Šolc a Šimánek 1947. 75 s. 1 D 261

6.2 Stati

6.2.1 Fyzika

8. Špelda, A.:
Akustika.
In: Fyzika pro pedagogické fakulty. 1. díl.
Praha, SPN 1971, s. 670–714. – 182834

9. Špelda, A.:
Akustika.
In: Fyzika pro učitele. 1. díl.
Praha, SPN 1967, s. 143–166. – 169508

10. Špelda, A.:
Beitrag der tschechischen und slowakischen Akustiker
Zur Musikakustik in ihrer historischen Entwicklung.
In: Hudba slovanských národů a její vliv na evropskou
hudební kulturu. Hudebně vědné sympozium. Brno 1978.
Česká hudební společnost 1981, s. 529–536.

11. Špelda, A.:
Historický vývoj české a slovenské akustiky.
In: Sborník Pedagogické fakulty v Plzni. Fyzika 4.
Praha, SPN 1967, s. 61–158. – 132381

12. Špelda, A.:
K akustické problematice hudebních nástrojů.
In: Akustické a technické aspekty hudebních nástrojů.
Sborník přednášek z celostátní konference, září 1983
v Kraslicích.
České Budějovice, Dům techniky ČSVTS 1983, úvod.

13. Špelda, A.:
K problematice harmonických intervalů při hře na housle.
In: 18. akustická konference. Tvoření a fyziologie vnímání zvuku hudebních nástrojů.
Soubor přednášek a příspěvků. Český Krumlov září 1979.
České Budějovice, Dům techniky ČSVTS 1979, s. 181–184.
9137393
14. Špelda, A.:
Krátká zpráva o posledních vlastních výzkumech v hudební akustice.
In: Sborník Pedagogické fakulty v Nitře.
Nitra 1965, s. 33–36.
15. Špelda, A.:
Metodika nauky o mechanických kmitech pro učitele středních škol.
In: Sborník Pedagogické fakulty v Plzni. Fyzika 5.
Praha, SPN 1975, s. 7–55. 132381.
16. Špelda, A.:
Několik kapitol z akustiky.
In: Sborník přednášek o problémech elektronické hudby.
Sešit 2.
Praha, Panton 1964, s. 7–54.
17. Špelda, A.:
Několik poznámek k pedagogické praxi posluchačů VPS
v Plzni z fyziky.
In: Sborník Pedagogického institutu v Plzni.
Matematika a fyzika 3.
Praha, SPN 1960, s. 107–129. – 132381
18. Špelda, A.:
Některé akustické analogie mechanických a elektrických veličin a vztahů.
In: Acta Universitatis Palackianae Olomucensis.
Tom 37, 1972, s. 171–180.

19. Špelda, A.:
Optika.
In: Několik příspěvků k diferenciaci učiva z fyziky v 9. tř. ZDŠ.
Plzeň, Krajský pedagogický ústav 1967, s. 36–50.
20. Špelda, A.:
Petzvalov prínos do hudobnej teórie a akustiky.
In: Múzeum J.M.Petzla v Spišskej Belej.
Košice, Východoslovenské vydavateľstvo 1973, s. 49–56.
191129
21. Špelda, A.:
Petzvalova teorie tónových systémů.
In: Misicologica Slovaca, 1/2 , 1969, s. 211–247.
174370/69
22. Špelda, A.:
Průzkum hudebního sluchu.
In: Sborník Vyšší pedagogické školy v Plzni. Matematika a fyzika 1.
Praha, SPN 1958, s. 129–149. – 132381
23. Špelda, A.:
První české učebnice fyziky.
In: Sborník Vyšší pedagogické školy v Plzni. Matematika a fyzika 1.
Praha, SPN 1958, s. 151–187. – 132381
24. Špelda, A.:
Příspěvek k problematice ozvěny.
In: : Sborník Vyšší pedagogické školy v Plzni. Matematika a fyzika 2.
Praha, SPN 1959, s. 101–140. – 132381

25. Špelda, A.:

Daas wissenschaftliche Vermachtnis des Dozenten PhDr.Miroslav Filip, CSc.

In: Musicologica Slovaca 6.

Bratislava, Veda 1978, s. 9–35. – 174370-6

6.2.2 Hudba

26. Špelda, A.:
Bedřich Smetana Plzeň.
In: Jubilejní ročenka lidové školy umění B. Smetany v Plzni. 1920–1970.
Plzeň 1971, s. 5–11.
27. Špelda, A.:
Bořivoj Mikoda v kulturním životě Plzně.
In: Sborník Pedagogické fakulty v Plzni. Umění 9.
Praha, SPN 1972, s. 71–73. – 144549
28. Špelda, A.:
Eliška Krásnohorská, Jindřich Pech a Juliana Pallová v Plzni.
In: Minulostí Plzně a Plzeňska. Sv. 2.
Plzeň, krajské nakladatelství 1958, s. 224–239. – 128715
29. Špelda, A.:
Fibichova dramatická díla v plzeňském divadle.
In: Minulostí Plzně a Plzeňska. Sv. 1. Plzeň, Krajské nakladatelství 1958, s. 224–239. –
128715
30. Špelda, A.:
Hudba v Plzni 1918–1938.
In: Dějiny Plzně. díl 3.
Plzeň, Západočeské nakladatelství 1981, s. 217–234.
157446
31. Špelda, A.:
Hudba v Plzni 1945–1948.
In: Dějiny Plzně. díl 3.
Plzeň, západočeské nakladatelství 1981, s. 379–388.
157446

32. Špelda, A.:
Hudba v Plzni do počátku let sedmdesátých.
In: Dějiny Plzně. díl 2.
Plzeň, Západočeské nakladatelství 1967, s. 141–144.
33. Špelda, A.:
Hudební Plzeň na začátku 20. Století.
In: Dějiny Plzně. díl 2.
Plzeň, Západočeské nakladatelství 1967, s. 219–225.
157446
34. Špelda, A.:
J. B. Foerster a Plzeň (korespondence).
In: Sborník Pedagogické fakulty v Plzni. Umění 5.
Praha, SPN 1966, s. 41–121. – 144549
35. Špelda, A.:
K některým problémům oblastní hudební topografie.
In: Čechy rezervoár hudebnosti. Sborník z hudebně vědného symposia v Benátkách nad Jizerou, květen 1976.
Mladá Boleslav, Okresní kulturní středisko 1978.
s. 145–148.
36. Špelda, A.:
Opereta v Plzni.
In: Sto let českého divadla v Plzni 1865–1965.
Plzeň Západočeské nakladatelství 1965, s. 78–83.
160255

37. Špelda A.:
Organizace hudebního života v Plzni 1900–1968.
In: Půlstoletí západočeské kultury a osvěty.
Plzeň, Krajské osvětové středisko 1969, s. 161–181.
9121145
38. Špelda, A.:
Patnáct let práce lidové školy umění v Plzni-Slovenech.
In: Lidová škola umění Plzeň Chválenická ul. 1962–1967.
s. 9–1.
39. Špelda, A.:
Plzeňská kultura pod nacistickým tlakem. Hudba.
In: Dějiny Plzně. díl 3. 157446
Plzeň, Západočeské nakladatelství 1981, s. 304–312.
40. Špelda, A.:
Plzeňská opera.
In. Sto let českého divadla v Plzni. 1865–1865.
Plzeň, Západočeské nakladatelství 1965, s. 60–77. 160255
41. Špelda, A.:
Plzeňská zpěvohra ve čtyřletí 1918–1922 (první pokus o socializaci divadelní správy).
In: Půlstoletí západočeské kultury a osvěty.
Plzeň, Krajské osvětové středisko 1969, s. 185–200.
9121145
42. Špelda, A.:
Pouť Plzní za Bedřichem Smetanou.
In: Bedřich Smetana. Plzeň 1840–1843.
Plzeň, Západočeské nakladatelství 1974, s. 167–176.
195266

43. Špelda, A.:
Ruská a sovětská hudba v Plzni 1863–1978.
In: Česko-ruské a československo-sovětské vztahy v hudbě.
Sborník materiálů hudebně vědecké konference. Ostrava 1980.
Ostrava, Krajské kulturní středisko 1981, s. 114–121.
44. Špelda, A.:
Růst plzeňského hudebního dění.
In: Dějiny Plzně. díl 2.
Plzeň, Západočeské nakladatelství 1967, s. 180–184.
157446
45. Špelda, A.:
Smetanova Prodaná nevěsta v plzeňské opeře 1869–1959.
In: Minulostí Plzně a Plzeňska. Sv. 3.
Plzeň, krajské nakladatelství 1960, s. 193–221.
128715. 9111978 (zvláštní otisk)
46. Špelda, A.:
Smetanovo dílo v Plzni.
In: Bedřich Smetana. Plzeň 1840–1843.
Plzeň, Západočeské nakladatelství 1974, s. 119–165.
195266
47. Špelda, A.:
Smetanovy návštěvy v Plzni.
In.: Bedřich Smetana. Plzeň 1840–1843.
Plzeň, Západočeské nakladatelství 1974, s. 93–95.
195266

48. Špelda, A.:
Stručná zpráva o činnosti Krajské organizace Svazu českých skladatelů a koncertních umělců v Plzni (od ustavení přípravného výboru do konce roku 1976).
In: Zpráva o činnosti Krajské organizace Svazu českých skladatelů a koncertních umělců v Plzni. Praha, SČSKU 1977. 31 s.
49. Špelda, A.:
Umění jako mírotvorný činitel – hudba.
In: Za mezinárodní bezpečnost, za spolupráci a mír.
Sborník materiálů.
Plzeň, Krajská mírová rada 1974, s. 23–26. – 9220536
50. Špelda, A.:
Výlety do plzeňského okolí.
In: Bedřich Smetana. Plzeň 1840–1843.
Plzeň, Západočeské nakladatelství 1974, s. 87–92.
195266
51. Špelda, A.:
Zichovo domažlické tříletí. Akustická problematika v Zichových teoretických pracích.
In: Vědecký odkaz Otakara Zicha. Sborník ze symposis v Praze, května 1979.
Brno, Česká hudební společnost 1981, s. 257–264.

6.3 Články

Úvod

Vzhledem k významu díla prof. Antonína Špelda pro historiografii hudebního života Západočeského kraje a hudební teorie přistoupila Státní vědecká knihovna v Plzni k soubornému bibliografickému zpracování jeho díla.

V prvním díle byly uvedeny knihy a stati.

Druhý díl obsahuje články, uveřejněné v deníku Český deník (zkratka ČD) v letech 1932 až 1940. Záznamy jsou řazeny chronologicky.

Bibliografie je doplněna několika rejstříky. V rejstříku osobností jsou uvedeni skladatelé, instrumentalisté, významní pěvci – hosté. Následuje rejstřík názorů oper, operet, baletů a jiných hudebních děl. Podchyceny jsou pak orchestrální soubory, komorní sdružení a instituce, pěvecké soubory a školy.⁷⁸

⁷⁸ Převzato z Bibliografie Společenských věd:
Antonín Špelda. 2. Články: Dílo / Zprac. Zdeňka Fictumová.
Plzeň: Státní vědecká knihovna, 1986. 30 s.

1. Špelda, A.:
Fra Divadlo.
ČD, 21. 1932, 26. I., č. 26, s. 5.
2. Špelda, A.:
Bruck contra Spitz.
ČD, 21. 1932, 8. III., č. 68, s. 5.
3. Špelda, A.:
Večer nejmladších klavírní školy pí. Marty Mikelkové-Filipovské.
ČD, 21. 1932, 20. III., č. 80, s. 8.
4. Špelda, A.:
Tři mušketýři
ČD, 21. 1932, 30. III., č. 89, s. 4.
5. Špelda, A.:
Jubilejní koncert dělnické plzeňské župy „Smetanovy“
v Plzni
ČD, 21. 1932, 5. IV., č. 95, s. 4.
6. Špelda, A.:
A. E. Longen: C. a k. polní maršálek.
ČD, 21. 1932, 16. IV., č. 106, s. 4.
7. Špelda, A.:
III. abonentní koncert Lidové filharmonie.
ČD, 21. 1932, 27. IV., č. 117, s. 4.
8. Špelda, A.:
Dětský klavírní večer školy pí. K.L.Pechové
V lidovém sále Měšťanské besedy.
ČD, 21. 1932, 27. IV., č. 117, s. 4.

9. Špelda, A.:
Dubary.
ČD, 21. 1932, 28. IV., č. 118, s. 4.
10. Špelda, A.:
Když přijde máj.
ČD, 21. 1932, 18. V., č. 137, s. 4.
11. Špelda, A.:
Lásko adieu.
ČD, 21. 1932, 20. V., č. 139, s. 4.
12. Špelda, A.:
Studentská akademie v rámci slavností Majáles.
ČD, 21. 1932, 22. V., č. 141, s. 2.
13. Špelda, A.:
Z Plzně do Plzně.
ČD, 21. 1932, 8. VI., č. 158, s. 3.
14. Špelda, A.:
Chicagská „Lyra“ v Plzni.
ČD, 21. 1932, 19. VI., č. 169, s. 2.
15. Špelda, A.:
Třetí pedagogický večer žáků městské hudební Smetanovy školy v Plzni.
ČD, 21. 1932, 21. VI., č. 171, s. 4.
16. Špelda, A.:
Noční motýlek.
ČD, 21. 1932, 12. IX., č. 252, s. 3.

17. Špelda, A.:
Balerína.
ČD, 21. 1932, 20. IX., č. 260, s. 3
18. Špelda, A.:
Země úsměvů.
ČD, 21. 1932, 11. X., č. 281, s. 4.
19. Špelda, A.:
Na starém bělidle.
ČD, 21. 1932, 2. X., č. 286, s. 3.
20. Špelda, A.:
Frank Jeho Veličenstva.
ČD, 21. 1932, 2. XI., č. 303, s. 4.
21. Špelda, A.:
Slavnostní koncert, pořádaný v pátek 28. října 1932
V Měšťanské besedě.
ČD, 21. 1932, 2. XI., č. 303, s. 4.
22. Špelda, A.:
Koncert ženského hudebního sdružení z Nového Sadu v Jugoslavii.
ČD, 21. 1932, 16. XI., č. 317, s. 4.
23. Špelda, A.:
Jakobín.
ČD, 21. 1932, 17. XI., č. 318, s. 3.
24. Špelda, A.:
Koncert Rudolfa Ilba v Měšťanské besedě dne 17. Listopadu večer.
ČD, 21. 1932, 22. XI., č. 323, s. 3.

25. Špelda, A.:
Koncert pěvecké župy Pallovy.
ČD, 21. 1932, 9. XII., č. 340, s. 4.
26. Špelda, A.:
Fialka z Montmartru.
ČD, 21. 1932, 10. XII., č. 341, s. 4.
27. Špelda, A.:
Večer skladeb prof. J. Bartovského.
ČD, 21. 1932, 18. XII., č. 349, s. 2.
28. Špelda, A.:
XV. interní večer žáků pí. M. Mikelkové-Filipovské.
ČD, 21. 1932, 22. XII., č. 353, s. 3.
29. Špelda, A.:
Jarní večer Masarykova st. čs. reál. Gymnasia.
v Plzni v sobotu 29. Dubna 1933 v Měšť. besedě.
ČD, 22. 1933, 5. V., č. 123, s. 3.
30. Špelda, A.:
Sukovo trio (prof. Filipovský, Čudák, Grigar) a
Pěvecké sdružení učitelek z Plzeňska (dirigent O. Vany)
V Měšťanské besedě v Plzni 23. května.
ČD, 23. 1934, 27. V., č. 144, s. 5.
31. Špelda, A.:
Koncert Hudebního sdružení čes. úředníků železničních.
ČD, 23, 1934, 22. XII., č. 351, s. 4.

32. Špelda, A.:
Jubilejní koncert Hudebního sdružení spolku
Čs. úředníků želez. V Plzni.
ČD, 24. 1935, 21. XI., č. 319, s. 4.
33. Špelda, A.:
Nové skladby Theodora Kossla.
ČD, 25. 1936, 28. I., č. 28, s. 4.
34. Špelda, A.:
Májový večer žáků stát. čsl. gymnasia.
ČD, 25. 1936, 23. V., č. 143, s. 2.
35. Špelda, A.:
Česká filharmonie do Plzně!
ČD, 28. 1939, 1. I., č. 1, s. 11.
36. Špelda, A.:
Zahájení činnosti plzeňského hudebního kruhu.
ČD, 28. 1939, 15. II., č. 46, s. 4.
37. Špelda, A.:
Kubelík otec a syn opět v Plzni.
ČD, 28. 1939, 30. IV., č. 119, s. 12.
38. Špelda, A.:
Před 35 lety zemřel Antonín Dvořák.
ČD, 28. 1939, 30. IV., č. 119, s. 12.
39. Špelda, A.:
Májový cyklus začíná...
Umbro Giordano: André Chénier, cpera o 4 jednáních.
ČD, 28. 1939, 4. V., č. 122, s. 2.

40. Špelda, A.:
Zbrojír Stadinger (Waffenschmied).
ČD, 28. 1939, 5. V., č. 123, s. 2.
41. Špelda, A.:
G. Verdi: „Aida“.
ČD, 28. 1939, 9. V., č. 127, s. 2.
42. Špelda, A.:
Pražský hudební máj – a poučení z něho pro hudební Plzeň.
ČD, 28. 1939, 10. V., č. 137, s. 4.
43. Špelda, A.:
Pražský hudební máj a Bedřich Smetana. (K 55. Výročí úmrtí B. Smetany.)
ČD, 28. 1939, 1. VI., č. 149, s. 2.
44. Špelda, A.:
G. Verdi: Rigoletto.
ČD, 28. 1939, 1. VI., č. 149, s. 2.
45. Špelda, A.:
Akademie měst. Dívčího reál. Gymnasia.
ČD, 27. 1939, 7. VI., č. 155, s. 2.
46. Špelda, A.:
Koncert pěveckého sboru „Jindřich“.
ČD, 27. 1939, 11. VI., č. 159, s. 9.
47. Špelda, A.:
Rusalka.
ČD, 27. 1939, 14. VI., č. 162, s. 2.

48. Špelda, A.:
Nový host v Bizetově „Carmen“.
ČD, 27. 1939, 16. VI., č. 164, s. 2.
49. Špelda, A.:
Zemřel prof. Viktor Roman Moser.
ČD, 27. 1939, 18. VI., č. 166, s. 9.
50. Špelda, A.:
Kázání k obecnstvu. (Lehárova Guiuditta s pražskými hosty
V Městském divadle v neděli 18. června.)
ČD, 27. 1939, 20. VI., č. 168, s. 2.
51. Šp.
Ovoce celoroční práce.
ČD, 27. 1939, 20. VI., č. 168, s. 2.
52. Špelda, A.:
Dva večery mladých. (Závěrečný večer městské hudební
Školy a večer klavír. Školy M. Mikelkové-Filipovské.)
ČD, 27. 1939, 22. VI., č. 170, s. 2.
53. Špelda, A.:
Chvále obětavosti. (Jarní večer stát. žen. ústavu učitelského
v Měšťanské besedě 20. června.)
ČD, 27. 1939, 23. VI., č. 171, s. 2.
54. Špelda, A.:
Rossini: „Lazebník sevillský“.
ČD, 27. 1939, 25. VI., č. 173, s. 9.

55. Špelda, A.:
Smetanův „Dalibor“.
ČD, 27. 1939, 27. VI., č. 175, s. 2.
56. Špelda, A.:
Zlatá Eva.
ČD, 27. 1939, 30. VIII., č. 238, s. 2.
57. Špelda, A.:
„Balalajka“ v lidovém cyklu.
ČD, 27. 1939, 5. IX., č. 244, s. 2.
58. Špelda, A.:
G. Puccini: Madame Butterfly.
ČD, 27. 1939, 8. IX., č. 247, s. 3.
59. Špelda, A.:
Nezapomínejte na plzeňské divadlo!
ČD, 27. 1939, 10. IX., č. 249, s. 9.
60. Špelda, A.:
Taneček její Výsosti.
ČD, 27. 1939, 12. IX., č. 251, s. 3.
61. Špelda, A.:
Host ve Smetanově „Hubičce“
ČD, 27. 1939, 14. IX., č. 253, s. 4.
62. Špelda, A.:
Chcete se příjemně pobavit a od srdce zasmát?
ČD, 27. 1939, 20. IX., č. 259, s. 3.

63. Špelda, A.:
Tři nové skladby O. Blechy.
ČD, 27. 1939, 8. X., č. 277, s. 3.
64. Špelda, A.:
Opera plzeňského rodáka v Městském divadle.
Vojtěch Hřimalý: „Zakletý princ“
ČD, 27. 1939, 10. X., č. 279, s. 3.
65. Špelda, A.:
Mládí, v které věříme.
ČD, 27. 1939, 10. X., č. 279, s. 4.
66. Špelda, A.:
Petr Iljič Čajkovskij: „Eugen Oněgin“
ČD, 27. 1939, 13. X., č. 282, s. 5.
67. Špelda, A.:
Vaše příhoda.
ČD, 27. 1939, 15. X., č. 284, s. 9.
68. Špelda, A.:
Z dílny plzeňských hudebních skladatelů.
Nová práce prof. Josefa Bertovského.
ČD, 27. 1939, 15. X., č. 284, s. 9.
69. Špelda, A.:
Nová operetní premiéra. Městské divadlo 14. října:
„Svatební valčík“.
ČD, 27. 1939, 18. IX., č. 287, s. 9.

70. Špelda, A.:
Vzpomeneme první české „Madame Butterfly“?
První české představení opery „Madame Butterfly“
se konalo v Plzni.
ČD, 27. 1939, 22. X., č. 291, s. 9.
71. Špelda, A.:
Z dílny plzeňského hudebních skladatelů.
Nové práce Karla Janečka.
ČD, 27. 1939, 22. X., č. 291, s. 9.
72. Špelda, A.:
Povídání o opeře, o jejím autoru a o všech, kteří pomáhají k její slávě.
ČD, 27. 1939, 29. X., č. 298, s. 9.
73. Špelda, A.:
Smetanovy „Dvě vdovy“ na plzeňské scéně s Podvalovou j.h.
ČD, 27. 1939, 31. X., č. 300, s. 6.
74. Špelda, A.:
Ant. Dvořák: Jakobín.
ČD, 27. 1939, 7. XI., č. 307, s. 3.
75. Špelda, A.:
Píseň písni. Dvořákovy „Slovanské tance“ v scénické
úpravě.
ČD, 27. 1939, 9. XI., č. 309, s. 3.
76. Špelda, A.:
Jelizaveta Nikolská a Dvořákovy „Slovanské tance“.
ČD, 27. 1939, 14. XI., č. 314, s. 3.

77. Špelda, A.:
Který pal Čech by hudbu neměl rád...?
Slavnostní představení Smetanova „Dalibora“
v Městském divadle v Plzni 14. Listopadu 1939.
ČD, 27. 1939 16. XI., č. 316, s. 3.
78. Šp, :
Fibichova bouře.
ČD, 27. 1939, 19. XI., č. 319, s. 9.
79. Špelda, A.:
Nová Mařenka v plzeňské „Prodané“.
ČD, 27. 1939, 26. XI., č. 326, s. 9.
80. Špelda, A.:
Václav Talich s Českou filharmonií v Plzni.
ČD, 27. 1939, 28. XI., č. 328, s. 4.
81. Špelda, A.:
„Zlatá žába“.
ČD, 27. 1939, 29. XI., č. 329, s. 4.
82. Špelda, A.:
Jak mají děti rády „Prodanou nevěstu“.
ČD, 27. 1939, 5. XII., č. 335, s. 2.
83. Špelda, A.:
Maškarní ples – po osmdesáti letech.
ČD, 27. 1939, 8. XII., č. 338, s. 3.
84. Špelda, A.:
Slavnostní představení „Madame Butterfly“.
ČD, 27. 1939, 10. XII., č. 340, s. 4.

85. Špelda, A.:
Co pod stromeček našim mladým houslistům a pianistům?
ČD, 27. 1939, 10. XII., č. 340, s. 6.
86. Špelda, A.:
Koncert Plzeňské filharmonie. (III. Koncert abonentního cyklu Hudebního odboru
Osvětového svazu.)
ČD, 27. 1939, 16. XII., č. 346, s. 3.
87. Špelda, A.:
Operetní romantika.
ČD, 27. 1939, 19. XII., č. 349, s. 3.
88. Špelda, A.:
G. Verdi: Rigoletto.
ČD, 28. 1940, 14. I., č. 12, s. 13.
89. Špelda, A.:
Zpěvohra Národního divadla v Plzni.
(Smetanovy „Dvě vdovy“ na scéně Městského v sobotu 13. Ledna.)
ČD, 28. 1940, 16. I., č. 14, s. 4.
90. Špelda, A.:
„Veselá vdova“ se Slávkou Procházkovou.
ČD, 28. 1940, 17. I., č. 15, s. 3.
91. Špelda, A.:
Země Zpívá...
(Lidová píseň v umělé úpravě.)
ČD, 28. 1940, 20. I., č. 18, s. 3.
92. Špelda, A.:
Mignon Spence v „Rigolettu“.
ČD, 28. 1940, 23. I., č. 21, s. 3.

93. Špelda, A.:
Večer Plzeňských hudebních skladatelů.
ČD, 28. 1940, 23. I., č. 21, s. 3.
94. Špelda, A.:
„Děvče ze zlatého západu“ v Plzni.
ČD, 28. 1940, 28. I., č. 26, s. 1-2.
95. Špelda, A.:
Ševcovská fraška čili „Mé štěstí má zlaté vlasy“.
ČD, 28. 1940, 30. I., č. 28, s. 4.
96. Špelda, A.:
Koncert berlínského komorního orchestru.
ČD, 28. 1940, 1. II., č. 30, s. 4.
97. Špelda, A.:
Puccini: „Děvče ze zlatého západu“
ČD, 28. 1940, 2. II., č. 31, s. 4.
98. Špelda, A.:
Brněnský komik se představuje Plzeňanům.
„Mé štěstí má zlaté vlasy“ s K. Šeplavým j.h.
ČD, 28. 1940, 13. II., č. 42, s. 4.
99. Špelda, A.:
Často byli lidé hluché skály, písni!
ČD, 28. 1940, 18. II., č. 47, s. 1.
100. Špelda, A.:
Monika.
ČD, 28. 1940, 20. II., č. 49, s. 3.

101. Špelda, A.:
Foerstrova „Eva“ a „Gazdina roba“ G. Preissové.
(Ukázky)
ČD, 28. 1940, 23. II., č. 52, s. 4.
102. Špelda, A.:
Plzeňská filharmonie. IV. Abonentní koncert Hudebního
Oboru Osvětového svazu.
ČD, 28. 1940, 1. III., č. 63, s. 4
.
103. Špelda, A.:
Princezna z Lobelie.
ČD, 28. 1940, 5. III., č. 63, s. 4.
104. Špelda, A.:
P. I. Čajkovskij: Evžen Oněgin.
ČD, 28. 1940, 12. III., č. 70, s. 4.
105. Špelda, A.:
„Bohéma“
ČD, 28. 1940, 13. III., č. 71, s. 4.
106. Špelda, A.:
Dvě pohostinská představení Ference Futuristy.
ČD, 28. 1940, 14. III., č. 72, s. 4.
107. Špelda, A.:
G Verdi: „Violetta“. Mignon Spence j.h.
ČD, 28. 1940, 16.. III., č. 74, s. 4.
108. Špelda, A.:
Petříček a Pavlíček.
ČD, 28. 1940, 19. III., č. 77, s. 4.

109. Špelda, A.:

Kouzlo velikého pátku. K dnešnímu provedení Pergoleseho „Stebat mater“
v kostele františkánském

V 17. Hod.

ČD, 28. 1940, 22. III., č. 80, s. 4.

110. Špelda, A.:

Slavnostní představení Foerstrovy „Evy“.

ČD, 28. 1940, 24. III., č. 82, s. 11.

111. Špelda, A.:

Na velikonoční pondělí v Městském divadle.

Smetana: „ Prodaná nevěsta“.

Fr. Lehár: „Země úsměvů“.

ČD, 28. 1940, 27. III., č. 84, s. 4.

112. Špelda, A.:

Podivuhodná jsou Tvá díla, o Pane!

K provedení Ryplovy „Sinphonia ruris“ pražským

Rozhlasem v pátek 5. Dubna ve 21 hodin.

ČD, 28. 1940, 4. IV., č. 92, s. 3.

113. Špelda, A.:

První koncert České filharmonie v Plzni.

ČD, 28. 1940, 9. IV., č. 97, s. 4.

114. Špelda, A.:

B. Smetana: „ Má vlast“.

ČD, 28. 1940, 10. IV., č. 98, s. 4.

115. Špelda, A.:

„Dům u tří děvčátek“.

ČD, 28. 1940, 11. IV., č. 99, s. 4.

116. Špelda, A.:
Padesátka prof. Odlř. Filipovského.
ČD, 28. 1940, 12. IV., č. 100, s. 2.
117. Špelda, A.:
P. I. Čajkovský: Labutí jezero.
ČD, 28. 1940, 16. IV., č. 104, s. 4.
118. Špelda, A.:
Koncert plzeňského „Smetany“.
ČD, 28. 1940, 18. IV., č. 106, s. 4.
119. Špelda, A.:
Antonín Dvořák: „Čert a Káča“.
ČD, 28. 1940, 23. IV., č. 111, s. 4.
120. Špelda, A.:
Motanice v kalendáři.
ČD, 28. 1940, 25. IV., č. 113, s. 2-3.
121. Špelda, A.:
Komorní koncert v museu.
ČD, 28. 1940, 30. IV., č. 118, s. 4.
122. Špelda, A.:
Rich. Wagner: „Lohengrin“
ČD, 28. 1940, 1. V., č. 11, s. 4.
123. Špelda, A.:
Dvořák: „Rusalka“
ČD, 28. 1940, 4. V., č. 121, s. 4.

124. Špelda, A.:
Smetanův „Dalibor“ v májovém cyklu.
ČD, 28. 1940, 8. V., č. 125, s. 2.
125. Špelda, A.:
Slavnostní koncert Plzeňské filharmonie.
ČD, 28. 1940, 10. V., č. 127, s. 4.
126. Špelda, A.:
Divá Bára.
ČD, 28. 1940, 15. V., č. 131, s. 4.
127. Špelda, A.:
Večer českých skladatelů 17. a 18. století.
ČD, 28. 1940, 16. V., č. 132, s. 4.
128. Špelda, A.:
K. Kovařovic: Na staré bělidle.
ČD, 28. 1940, 19. IV., č. 135, s. 4.
129. Špelda, A.:
Smetana: „Hubička“.
ČD, 28. 1940, 21. V., č. 137, s. 4.
130. Špelda, A.:
Ant. Dvořák: „Jakobín“.
ČD, 28. 1940, 28. V., č. 144, s. 4.
131. Špelda, A.:
Závěr českého hudebního máje v Plzni.
ČD, 28. 1940, 1. VI., č. 148, s. 4.

132. Špelda, A.:
Taneční večer Jarmily Kroschlové a Lídy Frydrychové.
ČD, 28. 1940, 2. VI., č. 149, s. 5
133. Špelda, A.:
Večer slavných v plzeňském hudebním kruhu.
ČD, 28. 1940, 6. VI., č. 153, s. 4.
134. Špelda, A.:
Rybářská latina.
ČD, 28. 1940, 8. VI., č. 155, s. 4.
135. Špelda, A.:
Umíme ještě zpívat?
ČD, 28. 1940, 9. VI., č. 156, s. 11.
136. Špelda, A.:
G. Puccini: „Tosca“
ČD, 28. 1940, 11. VI., č. 158, s. 4.
137. Špelda, A.:
B. Smetana: „Tajemství“.
ČD, 28. 1940, 14. VI., č. 161, s. 4.
138. Špelda, A.:
J. Strauss: Cikánský baron.
ČD, 28. 1940, 19. VI., č. 166, s. 4.
139. Špelda, A.:
Žákovský večer městské hudební školy B. Smetany v Plzni.
ČD, 28. 1940, 27. VI., č. 174, s. 4.

140. Špelda, A.:
Koncert pro středoškolské žactvo.
ČD, 28. 1940, 28. VI., č. 175, s. 4.
141. Špelda, A.:
Bilance plzeňské opery a operety za sezonu 1939–40.
ČD, 28. 1940, 30. VI., č. 177, s. 11.
142. Špelda, A.:
„Prodaná nevěsta“ s V. Talichem.
ČD, 28. 1940, 6. VII., č. 183, s. 4.
143. Špelda, A.:
Bilance plzeňské opery a operety za sezonu 1939–40.
ČD, 28. 1940, 7. VII., č. 184, s. 11.
144. Špelda, A.:
Plzeňská opera se připravuje.
ČD, 28. 1940, 8. IX., č. 247, s. 13.
145. Špelda, A.:
Rich. Strauss: „Ružový kavalír“.
ČD, 28. 1940, 17. IX., č. 256, s. 4.
146. Špelda, A.:
Franz Lehár: „Carevič“.
ČD, 28. 1940, 24. IX., č. 263, s. 4.
147. Špelda, A.:
Věra Placherová poprvé jako Violetta.
ČD, 28. 1940, 27. IX., č. 266, s. 4.

148. Špelda, A.:
Večer Beethovenových sonát.
ČD, 28. 1940, 6. X., č. 275, s. 13.
149. Špelda, A.:
Třetí abonentní koncert Sdružení pro komorní hudbu.
(Španělský barytonista Celestino Sarobe.)
ČD, 28. 1940, 8. X., č. 277, s. 4.
150. Špelda, A.:
Děvče z přístavu.
ČD, 28. 1940, 9. X., č. 278, s. 4.
151. Špelda, A.:
W. A. Mozart: Únos ze Serailu.
ČD, 28. 1940, 13. X., č. 282, s. 4.
152. Špelda, A.:
Za Gustavem Milotou.
ČD, 28. 1940, 15. X., č. 284, s. 3.
153. Špelda, A.:
Bizetova „Carmen“ se Štěpánkou Štěpánovou j.h.
ČD, 28. 1940, 15. X., č. 284, s. 4.
154. Špelda, A.:
Koncert klavíristy Františka Raucha.
ČD, 28. 1940, 22. X., č. 291, s. 4.
155. Špelda, A.:
Večer písní.
ČD, 28. 1940, 24. X., č. 293, s. 4.

156. Špelda, A.:
Karel Weis: „Revizor“
ČD, 28. 1940, 29. X., č. 298, s. 4.
157. Špelda, A.:
T. Menotti v Čajkovského „Evženu Oněginu“.
ČD, 28. 1940, 5. XI., č. 305, s. 4.
158. Špelda, A.:
II. večer Beethovenových durových sonát.
ČD, 28. 1940, 8. XI., č. 308, s. 4.
159. Špelda, A.:
Dvě novinky na plzeňské scéně.
E. Dohnányi: Závoj pierotčin.
G. Puccini: Gianni Schicchi.
ČD, 28. 1940, 10. XI., č. 310, s. 13.
160. Špelda, A.:
Celestino Sarobe jako Rigoletto.
ČD, 28. 1940, 12. XI., č. 312, s. 3.
161. Špelda, A.:
Koncert Českého tria.
ČD, 28. 1940, 13. XI., č. 313, s. 4.
162. Špelda, A.:
První koncert České filharmonie v Plzni.
ČD, 28. 1940, 19. XI., č. 319, s. 4.
163. Špelda, A.:
Druhý koncert České filharmonie v Plzni.
ČD, 28. 1940, 21. XI., č. 321, s. 4.

164. Špelda, A.:
Láska s překážkami. (Rossiniho „Lazebník sevillský“
V Městském divadle v Plzni s Cel. Sarobe j.h.)
ČD, 28. 1940, 26. XI., č. 326, s. 4.
165. Špelda, A.:
Koncert „Smetany“ k počtě 70. Narozenin Vítězslava Nováka.
ČD, 28. 1940, 27. XI., č. 327, s. 4.
166. Špelda, A.:
B. Smetana: „Čertova stěna“.
ČD, 28. 1940, 29. XI., č. 329, s. 4.
167. Špelda, A.:
Cyklus Beethovenových duových sonát v Plzeňském hudebním kruhu.
(Závěrečný - třetí - večer.)
ČD, 28. 1940, 1. XII., č. 331, s. 4.
168. Špelda, A.:
Melodie srdcí.
ČD, 28. 1940, 3. XII., č. 333, s. 4.
169. Špelda, A.:
Vzpomínka na Norberta Kubáta st.
ČD, 28. 1940, 4. XII., č. 334, s. 2.
170. Špelda, A.:
Ruský pěvecký sbor „Bojar“.
ČD, 28. 1940, 4. XII., č. 334, s. 4.
171. –Špelda, A.:
Hudební skladatel Vítězslav Novák.
ČD, 28. 1940, 8. XII., č. 338, s. 4.

172. Špelda, A.:
Chvála české hudby.
ČD, 28. 1940, 10. XII., č. 340, s. 2.
173. Špelda, A.:
Koncert Plzeňské filharmonie.
ČD, 28. 1940, 13. XII., č. 343, s. 4.
174. Špelda, A.:
Veselá národní píseň.
ČD, 28. 1940, 14. XII., č. 344, s. 4.
175. Špelda, A.:
Zpěvem k srdci – studentské mládeže.
ČD, 28. 1940, 17. XI., č. 347, s. 4.
176. Špelda, A.:
Lavina lásky.
ČD, 28. 1940, 24. XII., č. 354, s. 4.

V roce 1983 vyšel ve sborníku Pedagogické fakulty v Plzni článek pracovníků katedry fyziky doc. Václava Havla a Dr. Josefa Kepky věnovaný životnímu jubileu doc. Antonína Špeldy. Použité zdroje, které se v článku uvádí, jsem porovnála se zdroji v Bibliografii společenských věd zpracované Zdeňkou Fictumovou.

Shodující se fyzikální a akustické publikace jsou označeny červeně. Názvy ostatních hudebních publikací jsem vložila do přílohy na CD. Publikace psané černě obsahuje článek Havla a Kepky a nejsou součástí Bibliografie společenských věd.⁷⁹

Seznam publikovaných prací z fyziky

- Akustika, Skriptum pro vyšší pedagogické školy. SPN Praha, 1955, 289 s.
- Akustika, Skriptum pro vyšší pedagogické školy, SPN Praha 1958, 236 s.
- Dějiny fyziky, Skriptum pro pedagogické fakulty. Plzeň 1969, 186 s.
- Dva vděčné pokusy se zrcadly. PV3 1964–1965, 402–404 s.
- Estetická výchova ve vyučování fyzice. Fyzika ve škole 1968–1969, č. 1. 18–24 s.
- Fyzika pro učitele. SPN Praha 1967, 143–166 s..
- Fyzika pro pedagogické fakulty I. (spoluautoři: A. Hlavička, J. Krmešský, A. Bělář) SPN Praha, 1971, 744 s.
- Fyzikální rozdílnosti a podobnosti lidského sluchu a zraku. Rozhledy matematiky a fyziky 38, 1959–1960, 321–327 s.
- Geometrická optika, skriptum pro pedagogické fakulty. SPN Praha, 1971, 136 s.
- Hartlova optická deska. SPN Praha, 1963, 80 s.
- Kmity, vlny, akustika, skriptum pro pedagogické instituty. (spoluautoři: A. Hlavička, A. Terš). SPN Praha, 1961, 94–144 s.
- K problematice ozvěny. Sborník Vyšší pedagogické školy. SPN Praha, 1959, 40s.
- Laboratorní cvičení z fyziky, Skriptum pro vyšší pedagogické školy. Plzeň, 1958, 102 s.
- Laboratorní cvičení z fyziky (spoluautoři O. Barborka, A. Terš, V. Havel, K. Brabec). Skriptum pro pedagogickou fakultu. Plzeň 1966, 120 s.
- Metodika nauky o vlnění a akustiky, metodický materiál. KPÚ Plzeň, 1972, 130 s.

⁷⁹ K životnímu jubileu doc. RNDr. Antonína Špeldy, DRSC. / Václav Havel, Josef Kepka. Sborník Pedagogické fakulty v Plzni. Fyzika. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1985. Sv. 6, s. 5–14.

- Metodika nauky o mechanických kmitech. Sborník Fyzika. Pedagogické fakulty v Plzni, SPN Praha, 1975, 48 s.
- Několik poznámek k pedagogické praxi posluchačů fyziky na VPŠ v plzni. Sborník Matematika a fyzika VPŠ v Plzni, SPN Praha 1960, 22 s.
- Petřinova závitnice. Přírodní vědy ve škole 6, 1956 s. 895–899.
- Praktikum černobílé fotografie a promítání (spoluautoři M. Volín, J. Jungmann). Učebnice pro pedagogické instituty. SPN Praha 1964, 172 s.
- První české učebnice fyziky. Sborník VPŠ v Plzni 1958, SPN Praha 1958, 37 s.
- Sbíрка úloh z fyziky pro pedagogické instituty (spoluautoři: A. Hlavička, I. Chalupová, P. Kutný, M. Lánský, K. Sieber, J. Štingl, V. Zeman, K. Hofman). SPN Praha 1964, 296 s.
- 350 let od narození B. Pascala. Matematika a fyzika ve škole 3, 1973–1974, č. 10, s. 766–771.
- Výchova morálních vlastností ve fyzice na základních školách. Matematika a fyzika ve škole 7, 1976–1977, č. 7, s. 520–524.

Akustika

- Akustické základy orchestrace s (spoluautor J. Burghauser). Panton Praha 1967, 202 s.
- Akustische Grundlagen des Orchestrierens (spoluautor J. Burghauser). Bosse Verlag Regensburger 1970, 184 s.
- Beitrag der tschechisen u. slowakischen Akustiker zur Musikakustik in Iber historischen Entwicklung. Sborník Music of the slavonic nations Brno 1981, s. 529–536.
- Das wissenschaftliche Vermachtnis des Dozenten Ph.Dr. Miroslav Filip, CSc. Musicologica slovacca VI. Slovenská akademie věd Bratislava 1978, 7–35 s.
- Die Fluktuationen des fixierten Dynamikpegels und die wechselseitige Maskierung der Orchesterinstrumente. Seventh International Congress on Acoustics, Budapest 1971, 13 s.
- Domažlické tříletí Otakara Zicha. Akustická problematika v Ziehových teoretických pracích. Referát na symposiu ke 100. výročí narození O. Zicha. 18. 5. 1979 Praha, 12 s.
- Dynamické rozsahy smyčcových nástrojů. Hudební věda 1966, č. 4, s. 644–661.

- Fluktuace ustálené hladiny dynamiky. Hudební věda, 1970, č. 2, s. 123–155.
- Hudební akustika, vysokoškolská učebnice. SPN Praha 1978, 352 s.
- Historický vývoj české a slovenské akustiky. Sborník Pedagogické fakulty v plzni, Fyzika IV. SPN Praha 1967, s. 61–158.
- Je možné objektivně hodnotit kvalitu hudebních nástrojů? Hudební rozhledy 1967, s. 362–363.
- K akustické problematice hudebních nástrojů v současnosti. Hudební nástroje 16, 1979, č. 2, s. 53–54.
- K historickému vývoji stupnicových řad. Přírodní vědy ve škole 5, 1955, č. 4, s. 300–301.
- K problematice harmonických intervalů při hře na housle. Sborník 18. mezinárodní konference o hudební akustice v Českém Krumlově, září 1979, s. 181–184.
- K problémům měření stupně dynamiky orchestrálních nástrojů. Hudební věda 1966, č. 2, s. 304–319.
- K úvahám nad českými tónovými systémy. Hudební věda 2, 1965, s. 500–503.
- Krátká zpráva o posledních vlastních výzkumech v hudební akustice. Sborník Pedagogické fakulty v Nitře. Nitra 1965, s. 33–36.
- Lidský hlas. Rozhledy matematicko-fyzikální 32. 1953, č. 5, s. 149–152.
- Maskování orchestrálních nástrojů a lidského hlasu. Hudební věda 1970, č. 3, s. 297–305. Hudební věda 1970, č. 4, s. 431–458.
- Několik pokusů z akustiky. Přírodní vědy ve škole 12, 1962, č. 8, s. 648–659.
- Několik kapitol z akustiky (vysokoškolská skripta), Panton Praha a Bratislava 1964, 54 s.
- Některé akustické analogie mechanických a elektronických veličin a vztahů. Acta universitatis Palackianae Olomouensis. Tem 36, 1972, s. 171–180.
- Některé akustické aspekty při tvorbě a interpretaci hudebního díla. Sborník SČSKU Praha 1976, s. 6.
- Nové práce ve slovenské akustice. Hudební rozhledy 17, 1964, s. 370–375.
- O dynamice zvuku. Přírodní vědy ve škole 4, 1954, č. 6, s. 484–490.
- O Filipově přístroji na spolehlivé měření akustických průběhů. Hudební nástroje 1968, č. 4, s. 133–134.
- Pizzicato smyčcových nástrojů. Hudební věda 1968, č. 1, s. 49–151.

- Petzval J. M. a jeho význam pro oblast akustiky a hudební teorie. Sborník Múzea J. M. Petzvala ve Spišské Belé 1973, s. 49–56.
- **Petzvalova teorie tónových systémů. Musocologia Slovaca I/2 1969, s. 211–247.**
- Plzeňské studio pre elektronickú hudbu, jeho rozvoj a súčasný stav. Slovenská hudba 13, 1969, č. 8, s. 305–308.
- Pokus o elementární odvození vztahu pro rychlost postupných akustických vln v různých prostředích. Přírodní vědy ve škole 7, 1957, č. 4. S. 331–335.
- Přednáškové síně, koncertní sály a divadla očima akustika. Přírodní vědy ve škole 11, 1961, č. 8, s. 675–683.
- **Praktická elektroakustika (Smetana a kol.). SNTL Praha 1981, 692 s., z toho doc. Špelda s. 225–233.**
- Prostorové vnímání zvuku. Fyzika ve škole 2, 1963–1964, č. 8, s. 289–294.
- **Průzkum hudebního sluchu. Sborník Vyšší pedagogické školy v Plzni. SPN Praha 1958, s. 21.**
- Příspěvek k analýze houslové smyčcové techniky, Hudební nástroje 1974, č. 11, s. 110–113.
- **Příspěvek k problematice melodických a harmonických intervalů u houslí, Hudební nástroje 1974, č. 1, s. 12–15.**
- Směrové charakteristiky klarinetu. Hudba a zvuk 1970, č. 2, s. 62–64.
- Stereofonie. Fyzika ve škole 2, 1963–1964, č. 9, s. 325–330.
- Subjektivní a objektivní tónová výška. Přírodní vědy ve škole 7, 1957, č. 10, s. 890–893.
- The Acoustical Foundations of Orchestration. Music News from Prague 8, Praha 1966, s. 1–2 (též německy, francouzsky a španělsky). Úvod do akustiky pro hudebníky. SNKLHU Praha 1958, 384 s.

7 Ukázky ze Špeldových publikací

Část z knihy Úvod do akustiky pro hudebníky.

Tuto knihu Antonín Špelda věnoval své ženě Míle a dceři Olze

Nehledíme-li k méně známé, třebaže velmi kvalitní Akustice Zahradníčkově z roku 1938, byla až dosud jedinou velkou českou učebnicí tohoto oboru Strouhalova Akustika z roku, 1902, na svou dobu kniha znamenitá. Od počátku tohoto století byl však zaznamenán veliký pokrok ve všech oblastech akustiky. Mocně se rozvila fyziologická akustika, vznikla nová odvětví akustiky, akustika stavitelská a elektroakustika. Moderní elektroakustická zařízení umožnila rozvoj a zdokonalení analyzačních i syntetických method, zkvalitnění zvukových záznamů (gramofon, magnetofon, zvukový film) a rozhlasovou reprodukci hudby. Stále intenzivněji se ukazuje spojitost mezi hudební větou, praktickou hudbou a akustickou. Je v zájmu každého hudebníka, aby se seznámil s fyzikálními základy hudby a aby se pokusil o aplikaci výsledů akustických zkoumání v praxi.

Úvodem do akustiky pro hudebníky, který jsem psal poprvé v letech 1945–47 a znovu od základů přepracoval a rozšířil v letech 1954–56, jsem chtěl dát do rukou posluchačů mužických akademií a hudebních konservatoří, pedagogů na různých typech škol, hudebníků z povolání i laických zájemců o hudbu a knížku, která by je seznámila s akustickými otázkami, jež se dotýkají různých oborů hudby, a která by jim dala první informace pro další odborné studium.

Nebylo možno úplně abstrahovat od matematických formulací důležitých akustických vztahů, neměla-li se knížka stát jenom zábavnou, nenáročnou četbou nebo snůškou nedoložených faktů. Pokud bylo možno, volil jsem matematické vyjádření takové, aby při něm čtenář vystačil s rozsahem fyzikálních a matematických znalostí ze střední školy. Partie tištěné normální sazbou předpokládají až na malé výjimky znalosti učiva 6.–8. třídy dnešních středních škol, partie tištěné petitem vědomosti 9.–11. třídy střední školy. Toliko na dvou místech jsem použil k odvození akustických zákonů jednoduchého diferenciálu a integrálu; látka je však čtenáři srozumitelná i bez tohoto odvození. Pro lepší pochopení akustických jevů jsem odvodil v první kapitole elementárním postupem nejdůležitější zákony kmitavého vlnivého pohybu. Snažil jsem se přehledně uspořádat látku, která je často v úzkém sepětí s jinými vědními obory (s hudební vědou, naukou o elektřině, mechanikou, fyziologií a psychologií). Považoval jsem za nutné zmínit se v knize aspoň stručně o nejnovějších otázkách akustiky i s jejich vývojovou problematikou.

Vím, že moje práce nebude prosta vad a nedostatků, třebaže jsem jí věnoval mnoho času a péle; budu vděčen každému, kdo mě na mé chyby upozorní. Upřímně děkuji za podnětné připomínky a za milou, ochotu a pomoc při revisi rukopisu zvláště doc. A. Teršovi a doc. Jiřímu Markovi z katedry matematiky a fyziky na vyšší pedagogické škole v Plzni, dále doc. Ing. M. Rabasovi za pročtení a posouzení kapitoly o elektroakustice MUDr. L. Kresové z foniatrické kliniky v Plzni za revisi kapitoly o fyziologické akustice, doktoru věd a prorektorovi AMU v Praze K. Janečkovi za cenné rady a poznámky s hudebního hlediska a staviteli J. Charvátovi za pečlivě provedené obrázkové části knihy.

Dílo vyšlo z tvůrčí podpory Českého hudebního fondu. Jsem této instituci vděčen za její uznání; bylo mi nemalým povzbuzením v práci právě v době, kdy jsem zmáhal s vypětím všech sil úpornou dlouhotrvající chorobou.

V Plzni 13. Června 1956.⁸⁰

⁸⁰ Špelda, Antonín, 1904–1989.
Úvod do akustiky pro hudebníky / Antonín Špelda.
Praha SNKLHU, 1958, 347, [1] s. 8.

Část z knihy Hudební místopis Domažlicka.

Tuto knížku jsem psal na počest XV. Sjezdu Komunistické strany Československa, který vytkl nové zásadní úkoly pro příští léta i v oblasti hudební kultury. Pokusil jsem se v ní jednat zdůraznit pokrokové tradice a podíl amatérské lidové hudební tvořivosti v kulturním životě Domažlicka, jednak zachytit mnohotvárnost hudebního ruchu v dnešní naší socialistické společnosti.

Hudebnímu místopisu Domažlicka předcházely tři podobné mé topografické práce – Hudební práce – Hudební Plzeň (1960), Hudební místopis Plzeňska (1969) a Hudební místopis Klatovska (1974). Snažil jsem se vyvarovat se chyb a nedostatků předcházejících studií, jsem si však vědom, že ani předložená práce nepodává bezchybný a zcela vyčerpávající obraz hudební minulosti i současnosti Domažlicka.

Svůj úkol bych nebyl mohl splnit bez obětavé pomoci četných spolupracovníků. Z nich zvláště děkuji řediteli J. Jindřichovi za velmi cenné údaje o různých oblastech Domažlicka, inspektoru pro kulturu ONV V. Baierovi, řediteli Muzea Chodska J. Havlovi, ředitelce LŠU ve Kdyni I. Vilímcové, pečlivému kronikáři Staňkovska J. Žákovi, metodičce okresní knihovny J. Skálové, učitelé J. P. Holému a desítkám dalších ochotných informátorů.

I když hudební místopis Domažlicka není bez nedostatků, snad přece jen zachová příštím generacím obraz vývoje hudebního dění v široké pohraniční chodské oblasti, kde lidoví hudebníci a učitelé byli a jsou i v příštích desetiletích budou hlavními nositeli a šířiteli socialistické hudební kultury v domažlickém kraji.

V Plzni, v březnu 1977.⁸¹

⁸¹ Špelda, Antonín, 1904–1989.
Hudební místopis domažlicka / Antonín Špelda.
Plzeň Krajské kulturní středisko, 1977, 172 s.

Část z knihy Plzeňský Rozhlasový Orchestr 1946–1981 napsané k 35. let jubileum.

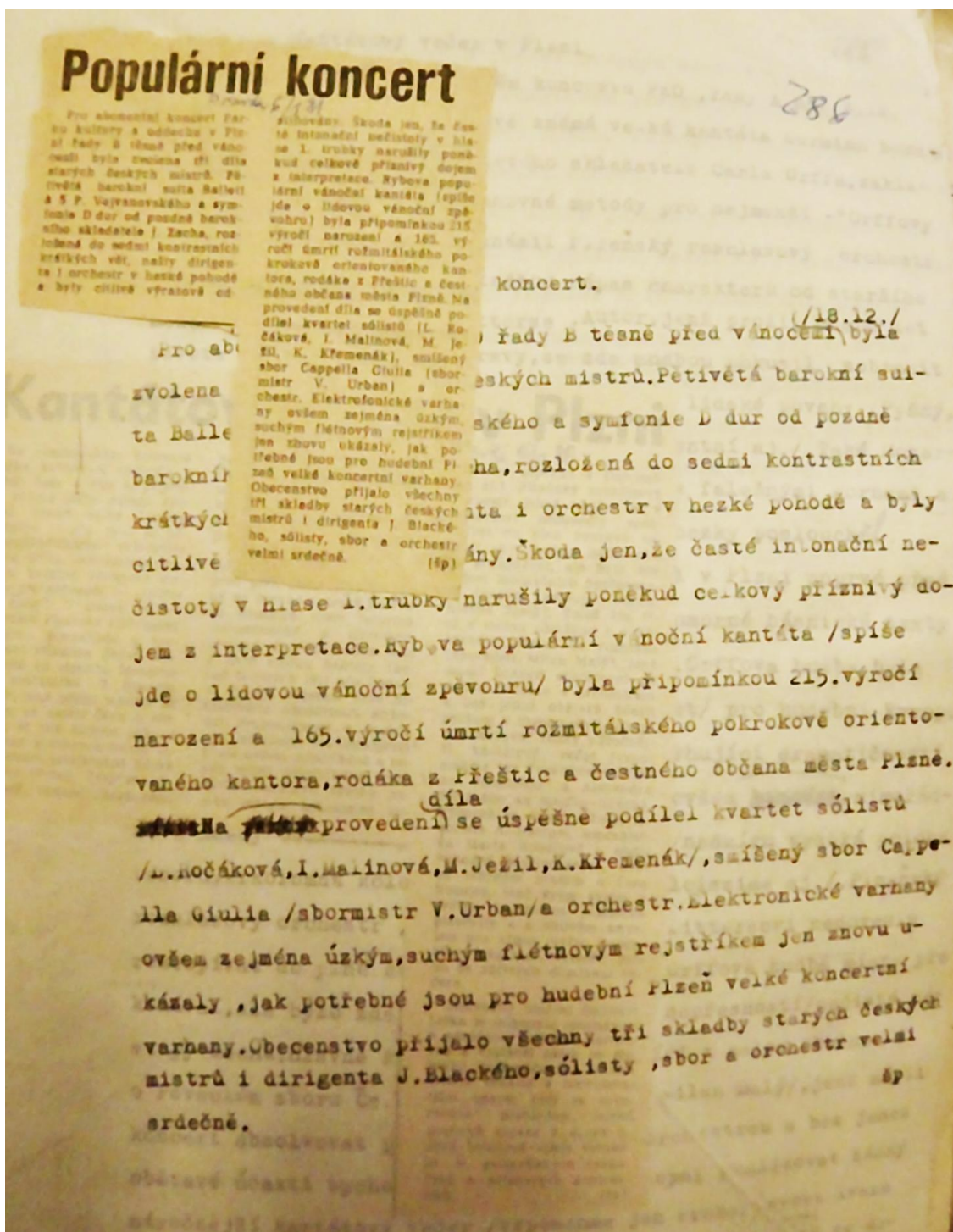
Když jsem byl vedením plzeňského studia Čs. Rozhlasu a jeho hudební redakce požádán, abych se pokusil o stručný nástin vývoje Plzeňského rozhlasového orchestru a jeho umělecké práce ve studiu i na veřejnosti, ujal jsem se toho úkolu rád, poněvadž s činností Plzeňského rozhlasového orchestru jsem byl úzce spjat již od prvních začátků. Nebyl bych však mohl řádně připravit tento malý almanach, hodící se práci Plzeňského rozhlasového orchestru v letech 1946–1981, kdyby se mi nebylo dostalo všestranné podpory od všech pracovníků rozhlasu, k níž jsem se o podporu obrátil. Zvláště děkuji za plné pochopení pověřenému řediteli plzeňského studia s. Ladislavu Herejkovi, vedoucímu redaktoru hudební redakce Janu Slimáčkovi, redaktorce prom. hist. Janě Tomažičové, zasloužilému umělci Ant. Devátému, sekretářce Hance Bukovské, všem členům orchestru a zejména soudruhům Miroslavu Šimkovi, Janu Trávníčkovi a Josefu Chmelířovi a vedoucí koncertního oddělení PKO v Plzni s. Miladě Hoščálkové.

Se vzácným porozuměním jsem se setkal i u grafika Zdislava Jelínka a u pracovníků pražské tiskárny Tiskařských závodů, n. p., v provozu 42, Praze 1, Palackého 11. Budu šťasten, přispěje-li tento malý jubilejní almanach, psaný k pětatřicetileté činnosti Plzeňského rozhlasového orchestru, k hlubšímu poznání odpovědné umělecké práce, konané v prospěch naší socialistické společnosti a přispívající k obohacení citového života lidí v Západočeském kraji i v celé Československé socialistické republice.

Dr. ANTONÍN ŠPELDA⁸²

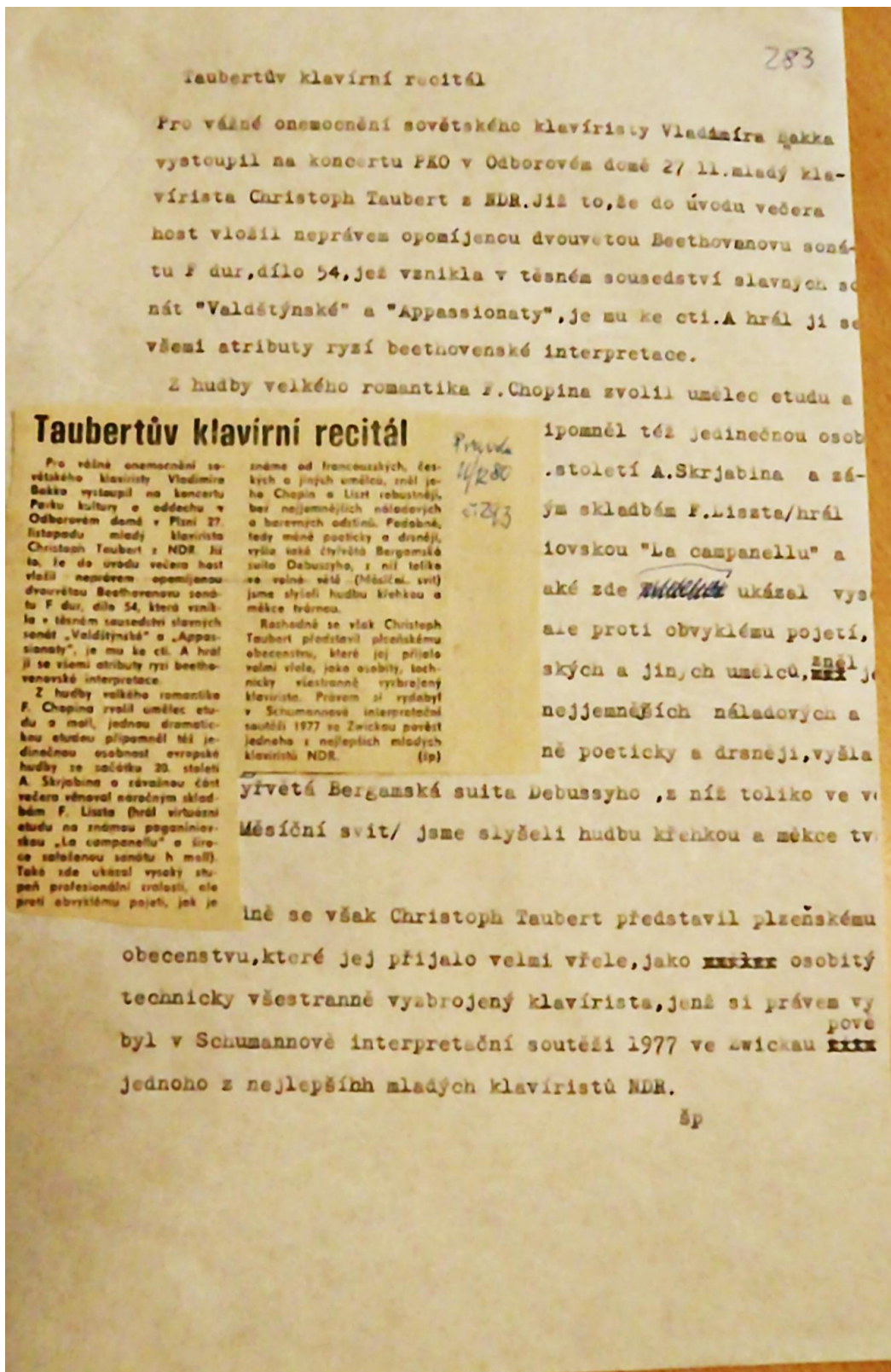
⁸² Špelda, Antonín, 1904–1989.
Plzeňský rozhlasový orchestr 1946-1981 / Antonín Špelda.
Plzeň Čs. rozhlas, 1982, 110 s.

8 Novinové články

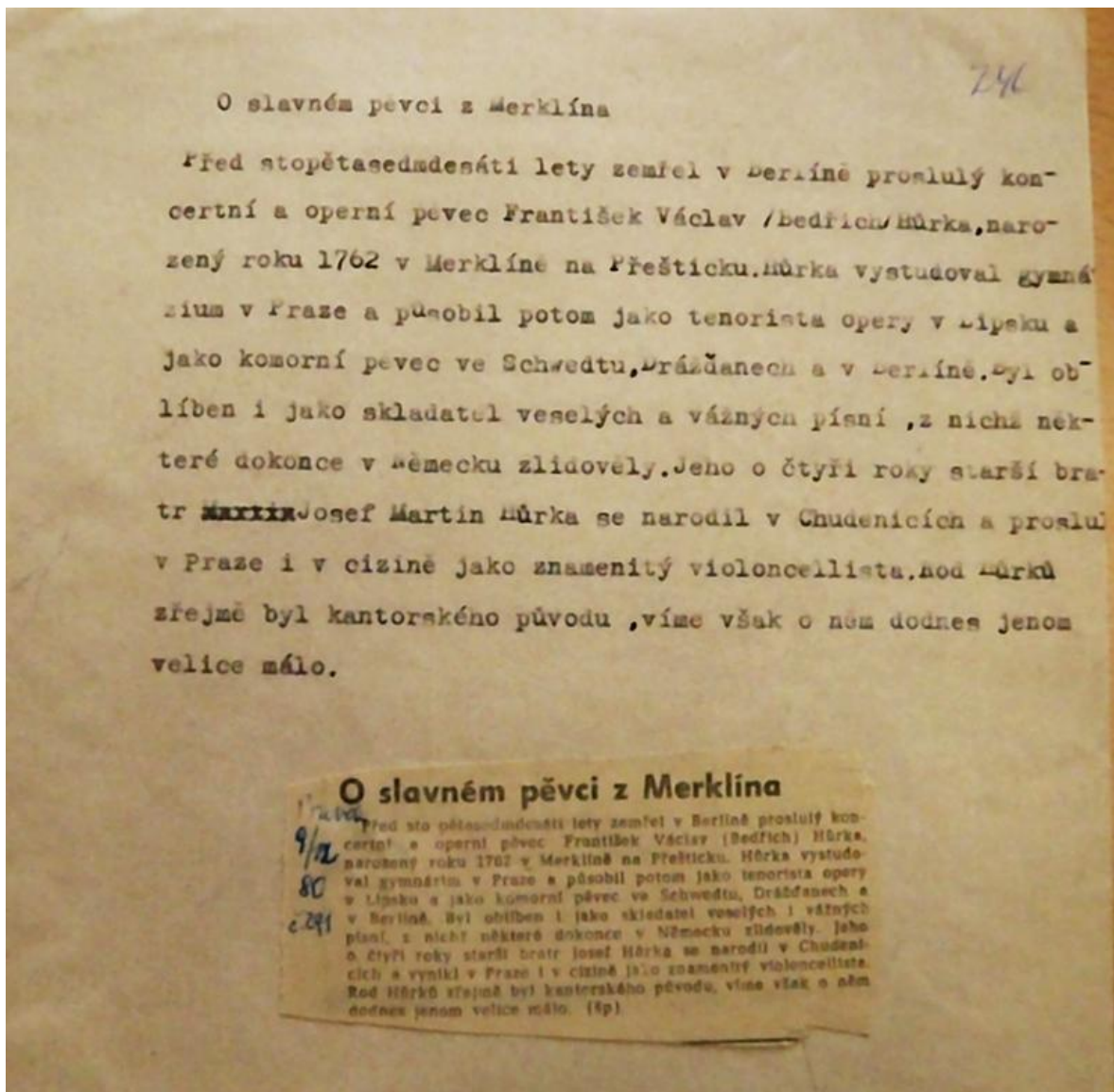
Obrázek 35: Populární koncert⁸³

⁸³ Novinový článek Antonína Špeldy.
Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L1195

Obrázek 36: Taubertův klavírní recitál⁸⁴

⁸⁴ Novinový článek Antonína Špeldy.
Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L1195

Obrázek 37: O slavném pěvci z Merklína⁸⁵

⁸⁵ Novinový článek Antonína Špeldy.
Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L1208

9 Vzpomínali na Antonína Špeldu

Václav Havel – přepis rozhovoru

Docent Špelda přednášel na katedře fyziky akustiku, optiku a atomovou a jadernou fyziku. V počátku, když se postavila Pedagogická fakulta v Plzni, tak exaktní vědy, tzn. matematika, fyzika a technická výchova, byly tehdy v jedné katedře, kterou vedl profesor Kůs – matematik. V roce, myslím, že to bylo 1963, se oddělila katedra fyziky i katedra technické výchovy. Tehdy zde bylo poměrně dost pracovníků. Když se katedra fyziky dotvořila, tak tu bylo 9 učitelů, technik, laborantka, sekretářka, všichni na plný úvazek.

Docent Špelda byl vynikající přednášeč. Byla radost poslouchat jeho přednášky, já sám, i když jsem tady byl už odborným asistentem, jsem na jeho přednášky chodil, protože jsem měl zprvu cvičení k jeho oborům. Rád jsem si ho poslechl, zejména o akustice, některé zajímavosti z optiky, skutečně jeho přednášky byla radost poslouchat. Všechny přednášky, pokud to jenom šlo, doprovázel velkým počtem experimentů. I když mu bylo tehdy už dost let, bylo mu přes 60, tak neváhal a připravil si pokusy. Tehdy byly takzvané pomocné vědecké síly, neboli demonstrátoři, tedy studenti, kteří mu pomáhali kupříkladu vyndat přístroje z nějakých vysokých skříní a tak podobně. Samotný pokus si připravoval docent sám a ty pokusy taky pěkně předváděl. Byla radost se na to dívat.

Co se týká jeho vědecké práce, tak pracoval zejména na akustice a dlouhou dobu se zabýval tzv. maskováním tónů a k tomu účelu udělal měření tady v plzeňském oddělení Československého rozhlasu ve spolupráci s orchestrem a hudebním skladatelem Jaromírem Burkhauserem. Výsledkem byla knížka *Akustické základy orchestrace*.

Špelda byl neobyčejně bystrý a inteligentní člověk. Měl jsem ho velice rád, musím říci, s úctou na něj vzpomínám, protože on byl nezapomenutelný. Byl vedoucí až do doby, kdy nastaly události kolem roku 1960 normalizace. Musel se zříct vedení katedry, to vedení pak dělal nějakou dobu docent Mareš. Pak se do toho ovšem za nějaký krátký čas opět vrátil docent Špelda. Byly to však události velmi složité.

Když jsme slavili osmdesátiny docenta Špeldy, tak té oslavě složil docent Špelda latinsky text, který pak jeho kolega skladatel hudebník zhudebnil. Dovedete si představit, jakou on musel mít paměť, když od dob gymnaziálních si pamatoval ty latinské obraty? Je to obdivuhodné, že to dokázal, když latinu měl naposledy ve 20 letech a potom k osmdesátinám napsal báseň.

Byl to vynikající člověk, měl vliv na všechny spolupracovníky, všichni jsme si ho vážili pro velkou přirozenou autoritu. Byl dochvilný, spolehlivý, když něco řekl, tak si na tom trval, na ty roky velice rád vzpomínám. Byl i vynikající organizátor. Organizoval výchovné koncerty a před tím koncertem měl většinou proslov, kde hovořil o konkrétních skladbách. Napsal víc jak 10 000 článků, hudebních představení, snad i dokonce vystoupení umělců. Měl velice zajímavý způsob, že skutečně z velké části nikoho neurazil a to, co chtěl, tak velice taktním způsobem dokázal tomu umělci vytknout a zhodnotit výkon tělesa (hudebního orchestru nebo kvarteta).

K mé otázce ohledně kontaktu na rodinu mě pan docent Havel odkázal na paní Maškovou, která působila dlouhou dobu na technice. Na katedře fyziky vedla fyzikální praktikum a její manžel učil na katedře matematiky. Zároveň dodal, že bych měla zkusit zdroje na internetu.

Pan docent se narodil ve Švihově, k tomu bych vám chtěl říct pár slov. Nepocházel z úplně bohatých poměrů a na jeho studium přispělo to, že dostal stipendium od hraběte Černína na gymnaziální studia. Když studium absolvoval, dostal stipendium Hlávkovo. Pan docent Špelda byl skvělý student, ukončil univerzitu s vynikajícími výsledky. Ministerstvo školství mu tehdy dalo nabídku k výběru školy, do které nastoupí. To se podařilo málo komu. V Hlávkově nadaci působil asi až do smrti spolu s profesorem Hlávkou.

Leccos byste o něm našla možná i v regionálních sbornících, co vydávalo město Švihov nebo Klatovy. V Plzni to byla významná postava hudebního a kulturního světa. Udělal velký kus práce, sežeňte si všechny jeho spisy, on napsal například učebnici hudební akustiky pro konzervatoře, brožurku o Hartlově optické desce a další díla akustická. Dále spoustu odborných článků, které jsou uvedeny v jeho biografii. My jsme psali článek do fyzikálního sborníku, tam byl soupis významnějších fyzikálních článků, ale ne hudebních.

Ještě bych vám chtěl říct, že docent Špelda byl jako jeden z mála pracovníků fakulty jmenován doktorem věd, a to sice tím způsobem, že obhajoval kandidátskou disertaci na tom ústavu. U toho jsme byli přítomni a oni sami mu nabídli, aby své práce pro jednání o udělení doktora věd předložil. Profesury se nedočkal, protože to padlo do období normalizace, kdy mu to nepřáli jednak na fakultě a jednak někteří lidé z Plzně. Mnoho lidí ho znalo, někteří na něj měli horší vzpomínky. Byl velmi přísným profesorem matematiky a fyziky na gymnáziu a tím bylo poznamenáno spousta lidí, kteří mu to nechtěli zapomenout. Ti lidé se museli učit, co nechtěli. Jako gymnaziální učitel byl poměrně

přísný, to o něm bylo známé. Ještě, když jsem sem přišel, tak zkoušky u docenta Špeldy byly velmi náročné, skutečně požadoval odvozování všech možných pouček a zákonů opravdu do detailů. Nebylo to jen takové povídání, vše se do detailů odvozovalo a vysvětlovalo. Člověk tomu musel zkrátka rozumět.

Rád bych ještě přidal jednu vzpomínku. Když jsem v září v roce 1964 nastoupil na fakultu, prvním mým úkolem bylo převzít od docenta Špeldy vedení fyzikálních dílen. Vedoucí katedry měl na starosti veškeré dílny, v průběhu roku též předávací inventury. Šplhnul jsem si tím, že jsem rozpoznal kdejaká monstra, které tady byla a která ani ostatní neuměli pojmenovat. Například trevelián – tepelná harmonita. Takových věcí tady máme spousty a já jsem se o to zajímal. Špelda byl rád, že mi nebude muset radit při dalších inventurách.

Víc vám toho asi neřeknu, když byste si na něco vzpomněla a budete potřebovat poradit a budu to vědět, tak vám rád pomohu.

Obrázek 38: Antonín Špelda⁸⁶

⁸⁶Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L1212

10 Ocenění

Obrázek 39: Medaile a řády⁸⁷

⁸⁷ Vlastní fotografie, vyfocené v Archivu města Plzně.

Obrázek 40: Medaile Bedřicha Smetany za zásluhy o šíření a propagaci skladatelova díla⁸⁸

⁸⁸ Medaile Bedřicha Smetany
Plzeň 1984.
Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L1208

Obrázek 41: Medaile Matematika a fyzika⁸⁹

⁸⁹ Medaile Matematika a fyzika
Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L1208

Obrázek 42: Akustická konference Kraslice⁹⁰

Obrázek 43: Akustická konference Kraslice

⁹⁰ Medaile Akustická konference
6.-9. Září 1983
Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L1208

Obrázek 44: Jednota Československých matematiků a fyziků⁹¹

Obrázek 45: Jednota Československých matematiků a fyziků

⁹¹ Pamětní plaketa
28. října 1968.
Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L1208

Obrázek 46: Litomyšl

Obrázek 47: Litomyšl⁹²

⁹² Pamětní plaketa Litomyšl.
1918. ČSSR 1968.
Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L1208

Obrázek 48: Čestný odznak Národní fronty Plzeň⁹³

⁹³ Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L1208

Obrázek 49: Odznak Zasloužilý pracovník kultury⁹⁴

⁹⁴Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L1208

Obrázek 50: Jánáčkova filharmonie Ostrava⁹⁵

Obrázek 51: Janáčkova filharmonie Ostrava

⁹⁵ Medaile, vydala ČNS pobočka Ostrava 1954–1979.
Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L1208

Obrázek 52: Ocenění W. A. Mozarta⁹⁶

⁹⁶ Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L1208

Obrázek 53: Udělení od Československého rozhlasu za Zásluhy o spolupráci⁹⁷

⁹⁷Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L1208

Obrázek 54: Historická pečeť města Plzně z r. 1307⁹⁸

⁹⁸Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L1208

Obrázek 55: Řád práce⁹⁹

⁹⁹Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L1208

Obrázek 56: Řád za vynikající práci 1984.¹⁰⁰

¹⁰⁰Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L1208

11 Závěr

Cílem mé bakalářské práce bylo, seznámit vás s významnou osobností docentem Antonínem Špeldou.

V rámci mého úkolu jsem prostudovala mnoho publikací z knihoven, archivu, hovořila jsem s pracovníky, kteří spolupracovali na katedře obecné fyziky s Antonínem Špeldou. Dále jsem usilovala o setkání s dcerou docenta Antonína Špeldy, Olgou Maškovou, která působila na katedře fyziky Vysoké školy strojní a elektrotechnické. Zjistila jsem, že paní Mašková je velmi nemocná, proto jsem neměla možnost s ní mluvit. Osobně jsem mluvila s panem Josefem Maškem, který je zetěm Antonína Špeldy. Velice dlouho mi trvalo získat kontakt na rodinu Maškovu a dovolat se na telefonní číslo. Přeci jen se jedná o soukromí zájem, takže se uvedenému faktu nedivím. Informace získané od jmenovaného zdroje byly výborným doplňkem. Jedná se zejména o několik fotografií a informace o místě, posledního odpočinku.

Také jsem navštívila některá místa, která byla spjata s osobností Antonína Špeldy. V rodném městě Švihov, jsem vyfotografovala pamětní desku na radnici, která byla věnována jako vzpomínka na pana docenta a nahlédla jsem do kroniky města, kterou mi zapůjčil k nahlédnutí pan tajemník Urbánek. Při výletě do Prahy, jsem byla na filosofické fakultě, kde pan docent Antonín Špelda v dřívější době studoval. Kontaktovala jsem také některé lidi, kteří by mi mohli pomoci zjistit nějaké informace, bohužel se v tomto případě nikdo neozval. Mojí poslední návštěvou byl Ústřední hřbitov města Plzně. Na místo posledního odpočinku pana docenta Špeldy jsem s pietou přinesla kytku a zapálila svíčku. Byl to můj tichý dík a projev úcty za jeho celoživotní dílo a přínos pro vědu a lidi.

Do budoucna bych se chtěla psaním o docentu Antonínovi Špeldovi věnovat více v mé diplomové práci a podrobněji rozebrat jeho fyzikální a hudební dílo, recenze a kritiky.

12 Seznam použitých zdrojů

Seznam knih

- [1] Č.p. 139: Švihováček 2007. Od pana Z. Urbánka, tajemníka města Švihova.

- [2] K životnímu jubileu doc. RNDr. Antonína Špelda, DrSc: Václav Havel, Josef Kepka. Sborník Pedagogické fakulty v Plzni. Fyzika. Praha, Státní pedagogické nakladatelství, 1985. Sv. 6, s. 5–14.

- [3] Chodsko domov můj: život a dílo národního umělce Jindřicha Jindřicha. Antonín Špelda, 1904–1989. Plzeň, Západočes. nakl., 1975. Studijní a vědecká knihovna Plzeňského kraje.

- [4] Kniha o Švihově, vydalo Město Švihov 1994. Úryvek z knihy poslaný od pana Urbánka, tajemníka Švihova.

- [5] Bibliografie Společenských věd: Antonín Špelda. 1. díl, Knihy a stati. Zprac. Zdeňka Fictumová. Plzeň, Studijní a vědecká knihovna. 1984, 17 s.

- [6] Úvod do akustiky pro hudebníky: Antonín Špelda 1904–1989. Praha, SNKLHU. 1958, 347 S.

- [7] Bibliografie Společenských věd: Antonín Špelda. 2. díl, Články. Zprac. Zdeňka Fictumová. Plzeň, Státní vědecká knihovna. 1986, 30 s.

- [8] Hudební místopis domažlicka: Antonín Špelda, 1904–1989. Plzeň, Krajské kulturní středisko. 1977, 172 s.

- [9] Plzeňský rozhlasový orchestr 1946-1981: Antonín Špelda, 1904–1989. Plzeň, Čs. rozhlas. 1982, 110 s.

Seznam archiválií

- [1] Křestní list [strojopis].
Švihov 26. března 1904
Uloženo v Archivu města Plzně, kart L1204 (kobka 3)
- [2] Vlastní životopis Antonína Špeldy [strojopis].
Plzeň 1. listopadu 1960.
Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L1204 (kobka 3)
- [3] Vlastní životopis Antonína Špeldy [strojopis].
Plzeň 20. ledna 1961.
Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L1204 (kobka 3)
- [4] Dotazník Antonína Špeldy [strojopis].
Plzeň 1961.
Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L1204 (kobka 3)
- [5] Marie Mlnářiková, 1973–1983, Název: Studium Antonína Špeldy [strojopis].
Plzeň 15. března 1978. Uloženo v Archivu města Plzně, kat, L766 (kobka 2)
- [6] Marie Mlnářiková, 1973–1983, Název: Plzeň [strojopis].
Plzeň 15. března 1978. Uloženo v Archivu města Plzně, kat, L766 (kobka 2)
- [7] Vlastní Životopis Antonína Špeldy [strojopis].
Plzeň 12. února 1970.
Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L1204 (kobka 3)
- [8] Životopis Antonína Špeldy [strojopis].
Plzeň 10. září 1966.
Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L1204 (kobka 3)
- [9] Životopis Antonína Špeldy [strojopis].
Plzeň 10. září 1966.
Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L1204 (kobka 3)
- [10] Fotografie z opery.
Plzeň 1968–1978.
Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L1211 (kobka 3)
- [11] Fotografie ze Škol.
Plzeň 1920–1984.
Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L1212 (kobka 3)
- [12] Dopisy a dokumenty.
Plzeň 1911–1972.
Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L765 (kobka 2)

- [13] Poznámky z hudby.
Plzeň 1962–1974.
Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L779 (kobka 2)
- [14] Doklady a dopisy.
Plzeň 1949–1984.
Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L1203 (kobka 3)
- [15] Poznámky z fyziky.
Plzeň 1930–1970.
Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L1206 (kobka 3)
- [16] Řády a medaile.
Plzeň 1937–1985.
Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L1208 (kobka 3)
- [17] Kritiky, novinové výstřižky.
Uloženo v Archivu města Plzně, kart. L1195

Seznam novinových článků

- [1] Matematik, fyzik, hudební vědec a švihovský rodák Antonín Špelda: -jk-
Nové Klatovsko. ISSN 1803-4721. Klatovy, Roč. 2, č. 43, (2009), s. 9.

- [2] O jednom pozoruhodném životě: Josef Burda 1903–2001. Klatovský deník.
Klatovy, Roč. 2, č. 56 (19940308) s. 12.

- [3] RNDr. Antonín Špelda: Josef Burda 1903–2001.
Klatovský deník. ISSN 1210-6232. Klatovy, Roč. 8, č. 238, (19991012), s. 16.

- [4] Před sto lety se narodil ve Švihově hudební vědec Antonín Špelda: Vlasta
Bokůvková.
Plzeňský deník, ISSN 1210-5139. Plzeň, Roč. 13, č. 62, (20040313),
Čtení na víkend, s. 26.

- [5] Ohlédnutí za dílem Antonína Špeldy: (12. 3. 1904 Švihov u Klatov–12. 10. 1989
Plzeň) Zuzana Zatloukalová.
Minulostí Západočeského kraje, Ivan Martinovský, 1937.
ISBN 80-7088-043-0.
Plzeň, Západočeské nakladatelství. 1990, Sv. 26, s. 230–231

Seznam internetových zdrojů

- [1] http://inserv.math.muni.cz/biografie/antonin_spelda.html
- [2] <http://www.kof.zcu.cz/ak/galerie.php?gal=hist/1965-konf&view=20>
- [3] http://klatovsky.denik.cz/zpravy_region/klatovske-gymnazium-zapasilo-s-nedostatkem-penez-i_pedagogu-20120829.html
- [4] <http://www.zcm.cz>
- [5] <http://www.kof.zcu.cz/ak/galerie.php?gal=hist/1965-konf&view=20>

13 Seznam obrázků

- Obrázek 1 Pohlednice města Švihova.
- Obrázek 2 Dům, ve kterém se Antonín Špelda narodil.
- Obrázek 3 Město Klatovy.
- Obrázek 4 Cestovní pas Antonína Špeldy.
- Obrázek 5 Cestovní pas
- Obrázek 6 Cestovní pas
- Obrázek 7 Cestovní pas
- Obrázek 8 Cestovní pas
- Obrázek 9 Emílie a Antonín Špeldovi.
- Obrázek 10 Antonín Špelda.
- Obrázek 11 školní zpráva za studium na obecné škole ve Švihově.
- Obrázek 12 Reálné gymnázium v Klatovech.
- Obrázek 13 Potvrzení o studiu v soukromé hudební škole Bohumila Bouzka
- Obrázek 14 Vysvědčení dospělosti za studium na Reálném gymnáziu v Klatovech
- Obrázek 15 Oktáva 1921–1922. Reálné gymnáziu v Klatovech
- Obrázek 16 Antonín Špelda
- Obrázek 17 Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze
- Obrázek 18 Reálné gymnázium 1927–1928
- Obrázek 19 Černé jezero I. B. Reálné gymnázium v Plzni 6. Června 1928
- Obrázek 20 Abiturienti Gymnázia v Plzni 1934–42
- Obrázek 21 G. VIII. 1936–7, 1943–4
- Obrázek 22 Státní Gymnázium v Plzni 1947–1948
- Obrázek 23 Diplom Kandidáta věd o umění (1. strana)
- Obrázek 24 Diplom Kandidáta věd o umění (2. strana)
- Obrázek 25 Doktorát z přírodních věd
- Obrázek 26 Předávání diplomu
- Obrázek 27 Antonín Špelda v druhé řadě zprava
- Obrázek 28 Předávání diplomu se konalo v pražském Karolinu.
- Obrázek 29 Astronomická konference

- Obrázek 30 Titulní strana knihy, Chodsko domov můj
- Obrázek 31 Rodiče Národního umělce Jindřicha Jindřicha a sám umělec
- Obrázek 32a Národní umělec Jindřich Jindřich
- Obrázek 32b Domažlice – náměstí s podloubím
- Obrázek 333 Místo posledního odpočinku
- Obrázek 34 Antonín Špelda
- Obrázek 35 Populární koncert
- Obrázek 36 Taubertův klavírní recitál
- Obrázek 37 O slavném pěvci z Merklína
- Obrázek 38 Antonín Špelda
- Obrázek 39 Medaile a řády
- Obrázek 40 Medaile Bedřicha Smetany za zásluhy o šíření a propagaci skladatelova díla
- Obrázek 41 Medaile Matematika a fyzika
- Obrázek 42 Akustická konference Kraslice
- Obrázek 43 Akustická konference Kraslice
- Obrázek 44 Jednota Československých matematiků a fyziků
- Obrázek 45 Jednota Československých matematiků a fyziků
- Obrázek 46 Litomyšl
- Obrázek 47 Litomyšl
- Obrázek 48 Čestný odznak Národní fronty Plzeň
- Obrázek 49 Odznak Zasloužilý pracovník kultury
- Obrázek 50 Jánáčkova filharmonie Ostrava
- Obrázek 51 Janáčkova filharmonie Ostrava
- Obrázek 52 Ocenění W. A. Mozarta
- Obrázek 53 Udělení od Československého rozhlasu za Zásluhy o spolupráci
- Obrázek 54 Historická pečeť města Plzně z r. 1307
- Obrázek 55 Řád práce
- Obrázek 56 Řád za vynikající práci 1984.

14 Příloha

Přikládám CD s fotografiemi dalších archivních materiálů.

Resumé

Bakalářská práce se zabývá významným plzeňským vědcem Antonínem Špeldou. Práce popisuje jeho rodinu, studium, díla a působení ve fyzikálních a hudebních kruzích v Plzni.

V první fázi bakalářské práce jsem se zaměřila na vyhledávání informací v archivu, knihovně, také jsem kontaktovala lidi, kteří Antonína Špeldu znali osobně. Tito lidé mi pomohli Antonína Špeldu více poznat.

V druhé části jsem se zaměřila na dílo, které Antonín Špelda napsal. Kromě textových informací se mi podařilo získat mnohé fotografie dokumentující životní osudy Antonína Špeldy.

Resume

This bachelor thesis deals with prominent Pilsen scientist Antonín Špelda.

It describes his family, study, and activities as a physicist and musician in Pilsen.

I focused on the search for information in the archives and library in the first phase of my bachelor thesis. I also contact people, who knew Antonín Špelda personally. These people helped me to know him better.

The second part of my thesis is focused on the work that Antonín Špelda wrote.

In addition to the text information I managed to get many photographs documenting his life.

